

Başvuru: 4 Ağustos 2016

Revizyon gönderimi: 29 Kasım 2016

Kabul: 21 Şubat 2017

OnlineFirst: 25 Nisan 2017

Copyright © 2017 • Türkiye Yeşilay Cemiyeti

ISSN 2148-7286 • eISSN 2149-1305

<http://addicta.com.tr/>DOI <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2017.4.1.0016> • Bahar 2017 • 4(1) • 75–117**Araştırma Makalesi**

Ergenlerde İnternet ve Problemlı İnternet Kullanım Davranışının İncelenmesi*

Aykut Günlü¹
Milli Eğitim Bakanlığı

Aydoğan Aykut Ceyhan²
Anadolu Üniversitesi

Öz

Araştırmada ergenlerin genel internet kullanım davranışlarının, internet ortamında oyun oynama davranışlarının betimlenmesi ve bu davranışlar bakımından problemlı internet kullanım düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca araştırmada genel internet kullanım süresi, internette oyun oynama süresi, problemlı internet kullanım düzeyi ile erteleme davranışı arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve ergenlerin internet hakkındaki görüşlerinin nitel olarak betimlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 1088 lise öğrencisinden oluşmuştur. Veriler “Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği-Ergen”, “Genel Erteleme Ölçeği”, “Akademik Erteleme Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Anketi” ile toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre ergenlerin günlük internet kullanım süresi ortalaması 3.42 saattir ve internet kullanım süresi arttıkça problemlı internet kullanım düzeyleri artmaktadır. Ergenler en çok cep telefonu ile internet kullanmaktadır ve cep telefonu kullananların problemlı internet kullanım düzeyi daha yüksektir. Ergenler interneti en çok “eğlenmek-vakit geçirmek” için kullanmaktadır ve bu amaçla internet kullananların problemlı internet kullanım düzeyi daha yüksektir. Problemlı internet kullanımı ile genel erteleme düzeyi ve akademik erteleme arasında ise pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki vardır. Ayrıca ergenler interneti en çok “bilgi elde etme aracı” olarak görmektedirler. Ergenler internetin olumlu etkisini en çok “bilgi elde etmeyi sağlamak” ve olumsuz etkisini ise en çok “boşa zaman kaybettirmek” olarak ifade etmektedirler.

Anahtar Kelimeler

Problemlı internet kullanımı • İnternet bağımlılığı • Genel erteleme • Akademik erteleme • Ergen

* Bu çalışma Prof. Dr. Aydoğan Aykut Ceyhan danışmanlığında yürütölen yüksek lisans tezi kapsamında hazırlanan çalışmanın bir özetiştir.

1 Yetkilendirilmiş yazar: Aykut Günlü, Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Eskişehir. Eposta: aykutgunlu48@gmail.com

2 Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Eskişehir. Eposta: aceyhan@anadolu.edu.tr

Günümüzde internetin kontrolsüzce ve aşırı kullanılmasından kaynaklı sorunlar artmaktadır. Özellikle ergenlerin ilgisini kolayca çekebildiği için ergenler arasında internet kullanım süresi ve buna bağlı olarak da ergenlerin yaşadıkları sorunlarda bir artış gözlenmektedir (Ceyhan, 2011). Bu durum araştırmacıların ilgisini ergenlerin internet kullanımına ve bu kullanımın olumsuz etkilerine yöneltmelerine yol açmıştır. Nitekim internet bağımlılığının, özellikle 12-18 yaş aralığı için önemli bir risk hâline gelmesi (Öztürk, Odabaşoğlu, Eraslan, Genç & Kalyoncu, 2007) ve internetin sağlıksız kullanımının ergenlerin gelişiminde olumsuz etkilere yol açabilmesi söz konusudur (Ceyhan & Ceyhan, 2011). Ergenlerin sanal ortamda kurduğu arkadaş ilişkilerinin yüz yüze ilişkiye dönüştürülebilmesi her zaman mümkün olmamaktadır (Bayraktar, 2013). Bu nedenle ergenler arasında internette kurulan sanal arkadaşlıklar, ergenlerin iletişim becerilerini geliştirmelerini engelleyebilmekte ve ergenlerin uygun olmayan arkadaşlık ilişkileri kurmalarına neden olabilmektedir (Ceyhan, 2008). Ayrıca ergen, internet ortamında karşılaştığı şiddet içeren oyunlar ve görsel içeriklerin etkisiyle ergen arkadaşlarına ve öğretmenlerine karşı saldırgan tutum ve davranışlar da sergileyebilmektedir (Cansever, 2013). İnternetin olumsuz bir şekilde kullanılması birey üzerinde, depresyon, yalnızlık, sosyal çevreyle kurulan bağların zayıflaması gibi problemleri de ortaya çıkarabilmektedir (Bargh & McKenna, 2004; Subrahmanyam & Lin, 2007). Dolayısıyla sosyal çevreyle kurulan zayıf bağlar, ergenin gerçek hayatta karşılaşılabileceği sorunlar karşısında sosyal desteğinin de yetersiz olmasına neden olabilmektedir. İnternet ergenlere bilgiyi hazır bir şekilde sunduğu için ergenin düşünme becerisinin gelişmesini engelleyebilmektedir. Ergenler interneti sağlıklı bir şekilde kullanmadıkları zaman, akademik alanda da olumsuzluklar yaşayabilmektedirler. Sürekli internetle meşgul olan ergenler, derslerini aksatabilmekte, ödevlerini geciktirmekte, günlük işlerini ve okulla ilgili görev ve sorumluluklarını da erteleyebilmektedirler (Young, 1998'den akt., Esen, 2010). Böylece bazı ergenler için internet kullanımı bilişsel gelişimleri açısından akademik etkinliklerini destekleyici olmak yerine onların akademik yaşantılarını engelleyici olabilmekte, aileleri ile çeşitli sorunlar ve aile içi ilişkilerinde olumsuzluklar yaşamalarına yol açabilmektedir (Ceyhan & Ceyhan, 2011). Bu çerçevede her ne kadar ergenler için internet önemli bir bilgi kaynağı olsa da onların akademik performansı, sosyal ilişkileri ve duygusal iyilik hâli gibi pek çok olumsuzluk ile ilişkisini de göz önünde bulundurmak gerekmektedir (Goswami & Singh, 2016).

Alan yazında ergen veya lise öğrencilerinin problemleri internet kullanım davranışlarını belirlemeye yönelik çok sayıda araştırma mevcuttur. Bu araştırmalarda problemleri internet kullanımı ile akademik başarı arasındaki ilişki de incelenmiş olup, araştırma sonuçları problemleri internet kullanımı arttıkça akademik başarının düştüğünü ortaya koymaktadır (Altuğ, Gencer & Ersöz, 2011; Bayhan, 2011; Eldeleklioğlu & Vural-Batık, 2013; Esen, 2010; Gamez-Guadix, Calvete, Orue & Las Hayas, 2015; Gross, 2004; İnan 2010; Nalwa & Anand, 2003; Stavropoulos,

Alexandraki & Motti-Stefanidi, 2013; Taçyıldız, 2010; Toraman, 2013). Alan yazında problemlı internet kullanımı ile internette oynanan oyun arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar da bulunmaktadır. İnterneti oyun ve chat amaçlı kullanan bireylerin internet bağımlılığından aldıkları puanın yüksek olduğu görölmektedir (Derin, 2013; Gökçearslan & Günbatar, 2012; Günüç & Doğan 2013; İnan, 2010; Yılmaz, 2013; Yılmaz, Şahin, Haseski & Erol, 2014). Ayrıca Doruk'un (2007) yaptığı araştırmada oyun oynayan ergenlerin %60'nın bireysel oyunları oynadıkları, oyun temasına göre ergenlerin ise %33'ünün strateji, %27'sinin savaş ve %17'sinin de kumar temalı oyunları tercih ettikleri bulunmuş ve ergenlerin spora ve eğlenceye ayıracakları zaman diliminde internette oyun oynamayı yeğledikleri belirlenmiştir.

Teknolojinin gelişmesiyle insanın sorumluluklarını yerine getirmesi gereken zamanda yapmayıp, sonraya bırakması ve bunun sonucu zarar görmeye başlamasından sonra erteleme davranışı ile internet arasındaki ilişki de incelenmeye başlanmıştır. Bu çerçevede erteleme davranışının bireyin hayatında olumsuz etkilerinin olabilmesi söz konusudur. Özellikle akademik alandaki görevleri ertelemeyi ifade eden akademik erteleme, bireyin akademik yaşamında olumsuzluklar yaşamasına neden olabilmektedir. Aydoğan'a (2008) göre akademik görevden kaynaklanan başarısızlık korkusu akademik erteleme davranışını ortaya çıkarabilmektedir. Ayrıca bireylerde irrasyonel düşüncelerin olması, gerçekçi olmayan beklentiler, başarısızlık korkusu, kaygı, çalışma alışkanlıkları, akademik başarı, karar verme stilleri, dışsal denetim odağı, bireyin kendine ve çevresine yönelik yaptığı yanlış bilişsel yüklemeler gibi etmenler akademik erteleme davranışının görülme olasılığını arttırabilmektedir (Balkıs, 2006; Balkıs, Duru, Buluş & Duru, 2006; Brownlow & Reasinger, 2000; Deniz, Tıraş & Aydoğan, 2009; Haycock, McCarthy & Skay, 1998; Senecal, Koestnar & Vallenard, 1995; Tanrikulu, 2013; Yıldırım, 2011). Ayrıca Çetin, Pamuk ve Donmuş'un (2015) yaptığı araştırmada ergenlerin problemlı cep telefonu kullanımlarının doğrudan akademik erteleme davranışları ile ilişkili olduğu ve bu ilişkide ise internet bağımlılığının kısmi aracılık etkisine sahip olduğu bulunmuş olup ergenlerin teknolojiyi aşırı bir biçimde veya problemlı kullanımlarının onların akademik yaşamlarına olumsuz etki ettiği belirtilmektedir. Benzer biçimde Çavdar ve Mutlu'nun (2011) yaptığı araştırmada da üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyi ile akademik erteleme davranışı arasında pozitif yönde önemli bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca alan yazında genel erteleme ile akademik ertelemenin birbiriyle ilişkili olduğu, genel erteleme eğiliminde bulunan öğrencilerin akademik erteleme eğiliminde de bulduklarını gösteren çalışmalara rastlamak mümkündür (Çakıcı, 2003; Yıldız, 2015).

Ülkemizde Türkiye İstatistik Kurumunun (2015) 2014 yılının son üç ayına ilişkin araştırma bulguları bilgisayar ve internet kullanım oranının en yüksek olduğu yaş diliminin 16-24 arası olduğunu (%77), bu yaş grubunu ise 25-34 yaş grubunun (%71,70) izlediğini göstermektedir. Bu bulgular internet kullanımının ergenler ve

gençler arasında oldukça yoğun olduğunu işaret etmektedir. Dolayısıyla ergenler arasında internet kullanımının gittikçe yaygınlaşması ile birlikte internetin olumsuz etkisi de artabilmektedir. Bu durum problemlili internet kullanımını da beraberinde getirebilmektedir (Ceyhan, 2014). Bunun yanı sıra ergenlerin içinde bulunduğu gelişim döneminin özellikleri ve gelişim görevleri dikkate alındığında ergenlerin problemlili internet kullanımı ve internet bağımlılığı bakımından önemli bir risk grubunu oluşturduğu dikkati çekmektedir. Nitekim internet bağımlılığı açısından 12-18 yaş aralığının riskli bir dönem olduğu belirtilerek ergenlerin %3,6'sının internet bağımlılığı profili göstermekle birlikte, %21,8'inin internet bağımlılığı sınırında olduğu ortaya konmaktadır (Şimşek, Akça Kılıç & Şimşek, 2015). Bu çerçevede, internet kullanımı ile ilgili önemli bir risk grubunu oluşturan ergenlerin internet kullanım örüntülerinin ve problemlili internet kullanım davranışlarının incelenmesi ve diğer özellikleri ile ilişkilerinin ortaya konmasına ihtiyaç vardır. Bu konuya ilişkin araştırmaların yoğunlaşması ergenlere yönelik sağlıklı internet kullanımı konusunda önleyici ve koruyucu çalışmaların yapılmasına ve gerekli önlemlerin alınmasına önemli katkılar sağlayabilecektir. Buna yönelik bir çaba içerisinde ve alan yazında yapılan çalışma sonuçlarına da katkı sağlamak amacıyla mevcut araştırmada, ergenlerin genel internet kullanım davranışları, internet ortamında oyun oynama davranışlarının betimlenmesi ve bu davranışlar bakımından problemlili internet kullanım düzeylerinin önemli bir farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, problemlili internet kullanım düzeyi ile genel erteleme ve akademik erteleme arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Son olarak da ergenlerin internet hakkındaki genel görüşlerinin ortaya konulması hedeflenmiştir.

Yöntem

Bu araştırma liseye devam eden ergenlerin problemlili internet kullanım davranışlarını belirlemeyi ve problemlili internet kullanımı davranışı ile erteleme davranışları arasındaki ilişkileri ve ayrıca ergenlerin internet hakkındaki genel görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan betimsel türde ilişkisel bir çalışmadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Eskişehir İli Odunpazarı ve Tepebaşı Merkez İlçelerindeki devlet liseleri arasından lise türlerini temsil edecek oranda küme örnekleme yöntemi ile seçilen 16 lisenin 1088 öğrencisi oluşturmuştur. Çalışma grubundaki öğrencilerden 454'ü (%41,7) erkek, 634'ü (%58,3) kız öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilerden 346 öğrenci (%31,8) 9. sınıfa, 307 öğrenci (%28,2) 10. sınıfa; 222 öğrenci (%20,4) 11. sınıfa ve 213 öğrenci (%19,6) de 12. sınıfa devam etmektedir. Çalışma grubundaki öğrenciler Eskişehir'deki tüm liselere devam eden öğrencilerin %2,9'unu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği-Ergen. Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği-Ergen (PİKÖ-E) Ceyhan ve Ceyhan (2014) tarafından lise öğrencileri üzerinde yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda 27 maddeden oluşan ergenlerin problemlı internet kullanım davranışı düzeylerini belirlemeye yönelik bir ölçektir. Ölçek maddeleri “Hiç uygun değil” (1 puan), “Nadiren uygun” (2 puan), “Biraz uygun” (3 puan), “Oldukça uygun” (4 puan) ve “Tamamen uygun” (5 puan) biçiminde puanlanmakta olup ölçekten alınabilecek en düşük puan 27, en yüksek puan ise 135’tir. Ölçekten alınan puanların yüksekliği ergenlerin problemlı internet kullanımının arttığına ve sağlıksız hâle geldiğine işaret etmektedir. PİKÖ-E’nin geçerliliğini ölçmek için faktör analizleri yapılmış olup ölçeğin internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve sosyal fayda/sosyal rahatlık olmak üzere üç boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı .93 olarak bulunmuştur (Ceyhan & Ceyhan 2014). Bu araştırma kapsamında elde edilen ölçüme ilişkin iç tutarlılık katsayısı ise .91 olarak elde edilmiştir.

Genel Erteleme Ölçeği. Ölçek lise öğrencilerinin genel erteleme eğilimlerini, diğer bir ifadeyle günlük işlerini erteleyip ertelemediklerini belirlemek üzere Çakıcı (2003) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 11’i olumsuz, 7’si olumlu olmak üzere toplam 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler; “1-beni hiç yansıtmıyor”, “2-beni çok az yansıtıyor”, “3-beni biraz yansıtıyor”, “4-beni çoğunlukla yansıtıyor”, “5-beni tamamen yansıtıyor” şeklinde dereceler işaretlenerek yanıtlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 18 ve en yüksek puan 90 olup puanların yüksekliği bireyin genel erteleme eğilimine sahip olduğunu ifade etmektedir. Genel Erteleme Ölçeği’nin faktör analizleri sonucunda ölçeğin iki faktörlü olduğu görülmüş olup, bunlar “zamanı etkin kullanma” ve “erteleme”dir. Yapılan döndürme öncesi açıkladığı varyansın %32,96, döndürme sonrası açıkladığı varyansın da 41,46 olması ölçeğin tek boyutlu olarak da kullanılabilieceğini işaret etmiştir. Bu nedenle bu çalıştırmada ölçek tek boyutlu olarak kullanılmıştır. Ölçeğin test-tekrar test güvenirlik katsayısı .82 olarak bulunmuştur (Çakıcı, 2003). Bu araştırma kapsamında elde edilen ölçüme ilişkin iç tutarlılık katsayısı ise .61 olarak elde edilmiştir.

Akademik Erteleme Ölçeği. Çakıcı (2003) tarafından geliştirilen ölçek öğrencilerin yaşantılarında yapmakla sorumlu oldukları görevleri içeren (ders çalışma, sınava hazırlanma, ödev yapma gibi) 12’si olumsuz, 7’si olumlu olmak üzere toplam 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler “beni hiç yansıtmıyor (1)”, “beni çok az yansıtıyor (2)”, “beni biraz yansıtıyor (3)”, “beni çoğunlukla yansıtıyor (4)”, “beni tamamen yansıtıyor (5)” şeklinde dereceler ile yanıtlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 19 ve en yüksek puan 95’dir. Ölçekten alınan yüksek puan öğrencinin akademik erteleme eğilimi gösterdiğini ifade etmektedir. Akademik erteleme ölçeğinin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı .92 olarak bulunmuştur (Çakıcı,

2003). Bu araştırma kapsamında elde edilen ölçüme ilişkin iç tutarlılık katsayısı ise .62 olarak elde edilmiştir.

Kişisel bilgi anketi. Anket bu araştırma kapsamında araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu ankette araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, akademik ortalaması, günlük internet kullanım süresi, internete bağlanma aracı ve amacı, internette oyun oynayıp oynamama durumu, internette kaç kişilik ve ne tür oyunlar oyunları tercih ettiği, günlük oyun oynama süresi ile internet hakkındaki genel ve olumlu-olumsuz görüşleri hakkında bilgi elde etmeyi amaçlayan sorular bulunmaktadır.

İşlem

Araştırma için 2014-2015 Eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Eskişehir İl Millî Eğitim Müdürlüğünden izin alınmıştır. Alınan izin sonrasında uygulamaya başlanmadan önce öğrencilere araştırmanın amacı, ölçek kitapçığının doldurulması ile ilgili bilgiler verilmiştir. Öğrencilerin araştırmaya gönüllü katılımı dikkate alınarak uygulama yapılmıştır. Uygulamaya 1504 öğrenci katılmıştır. Ancak veriler toplandıktan sonra yapılan kontrollerde 300 öğrencinin ölçek kitapçığını yönergeye uygun tamamlamadığı belirlenmiş ve bu öğrencilerin verileri araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Ayrıca 116 öğrenciye ait verilerin ise uç değere sahip olduğu tespit edilmiş ve bunlar da analize dâhil edilmemiştir. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde SPSS 16 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizi; betimsel istatistikler, Pearson korelasyon analizi, varyans analizi kullanılarak yapılmıştır. Ayrıca araştırmacılar tarafından anketteki açık uçlu sorulara ilişkin yanıtlar için içerik analizi yapılmıştır. Bu çerçevede, ilk araştırmacı tarafından yanıtlar içerikleri bağlamında temalandırılmış, bu temalandırmaya ilişkin güvenilirlik kontrolü ise ikinci araştırmacı tarafından sağlanmıştır. Araştırmada önem düzeyinin .05 olarak alınması kararlaştırılmıştır. Pearson korelasyon katsayılarının değerlendirilmesinde ise Cohen (1988'den akt., Pallant, 2013) tarafından önerilen .10 ile .29 arası düşük, .30 ile .49 arası orta, ve .50 ile 1 arası yüksek ölçüt değerleri dikkate alınmıştır.

Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgular (1) ergenlerin genel internet kullanımı ve problemlili internet kullanım düzeyi, (2) ergenlerin internet ortamında oyun oynama davranışları, (3) ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süreleri ve problemlili internet kullanımı ile genel erteleme ve akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkiler ve (4) ergenlerin internet hakkındaki görüşleri olmak üzere dört ana başlık hâlinde sunulmuştur.

Ergenlerin Genel İnternet Kullanımı ve Problemlı İnternet Kullanım Düzeylerine Yönelik Bulgular

Araştırmada ergenlerin internet ve problemlı internet kullanım düzeyleri incelenmiştir. Bu amaçla öncelikle ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi ve günlük ortalama internet kullanım süresinin problemlı internet kullanımı ile ilişkisi incelenmiştir. Sonrasında ergenlerin en çok hangi araç yardımıyla internete bağlandıkları ve bağlandıkları araçlara göre problemlı internet kullanım düzeyleri incelenmiştir. Bunu takiben ergenlerin en çok hangi amaçlar için internet kullandığı ve bu amaçlar açısından problemlı internet kullanım düzeyine yönelik bulgular elde edilmiştir.

Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresine ve problemlı internet kullanım düzeyi ile ilişkisine yönelik bulgular. Araştırmada ergenlerin günlük ortalama internet kullanım sürelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ergenlerin günlük ortalama kaç saat internet kullandıklarına ilişkin elde edilen betimsel istatistikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Ergenlerin Günlük Ortalama İnternet Kullanım Sürelerine Yönelik Betimleyici İstatistikler

Günlük ortalama internet kullanım süresi (saat olarak)	n	\bar{x}	s	En Düşük (dakika)	En Yüksek (saat)	Yüzdelikler		
						%25	%50	%75
	1070	3.42	3.03	0.30	15	2	3	5

Tablo 1’de görüldüğü gibi ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süreleri en az 30 dakika ile en fazla 15 saat aralığında değişmektedir. Ergenlerin günlük internet kullanım süresi ortalamalarının 3,42 saat ve standart sapmasının ise 3.03 olduğu görülmektedir. Tablo 1’e bakıldığında, ergenlerin günlük internet kullanım sürelerinin ortalamaları açısından; ilk %25’lik grubun (n = 463) günde ortalama iki saat ve altında internet kullandığı; ikinci %25’lik grubun (n = 173) günde ortalama üç saat ve altında internet kullandığı; üçüncü %25’lik grubun (n = 224) günde ortalama beş saat ve altında internet kullandığı; son %25’lik grubun (n = 210) ise günde ortalama beş saatin üzerinde internet kullandığı görülmektedir.

Araştırmada ergenlerin günlük ortalama internet kullanımı süresi ile problemlı internet kullanım düzeyi arasındaki ilişki de belirlenmiştir. Hesaplanan Pearson korelasyon analizi sonuçları bu değişkenler arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r = .35, p < .001$) anlamlı bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuç internet kullanım süresi arttıkça problemlı internet kullanımının da arttığına ilişkin bir fikir vermesi açısından önemlidir.

Ergenlerin internete bağlanmada en çok kullandıkları araçlar ve bu araçlara göre problemlı internet kullanımı düzeyinin incelenmesine yönelik bulgular. Araştırmada ergenlerin en çok hangi araçlar ile internete bağlandıkları da araştırılmıştır.

Elde edilen araştırma sonuçlarına göre ergenlerin ilk sırada %77,02'lik (n = 831) oran ile cep telefonundan, ikinci sırada %12.23'lük (n = 132) oran ile sabit bilgisayardan, üçüncü sırada ise %9,64'lük (n = 104) oran ile taşınabilir bilgisayarlardan internete bağlandıkları tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara bakıldığında ergenlerin $\frac{3}{4}$ 'ünden fazlasının cep telefonundan internete bağlandığı dikkati çekmektedir.

Araştırmada ergenlerin internete bağlanmada en çok kullandıkları araçlara göre problemlili internet kullanım puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek de amaçlanmıştır. Bu çerçevede elde edilen sonuçlara bakıldığında, sabit bilgisayarlardan internete bağlanan ergenlerin problemlili internet kullanım puanlarının ortalamalarının ($\bar{x} = 68,06$) ilk sırada yer aldığı belirlenmiştir. Bunu ikinci sırada cep telefonundan ($\bar{x} = 66,85$) ve üçüncü sırada da taşınabilir bilgisayardan ($\bar{x} = 61,22$) bağlananların izlediği ortaya çıkmıştır. Gözlenen bu ortalamaların anlamlı bir biçimde farklılaşp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Bu amaçla ilk önce puanların varyanslarının homojen olduğu Levene testi ile belirlenmiş [$F(2,1064) = .84, p = .43$] ve sonrasında tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Tek yönlü varyans analizine ilişkin elde edilen sonuçlar internete bağlanırken en çok kullanılan araç türüne ilişkin gruplar arasında önemli bir farklılık olduğunu ortaya koymuştur [$F = (2,1064) = 3.11, p = .04$]. Bu çerçevede ergenlerin internete bağlanmada kullandıkları araç türüne göre gruplar arasındaki bu farkın kaynağı Tukey HSD Testi ile belirlenmiş ve araştırmaya katılan ergenlerden internete cep telefonu ile bağlananların problemlili internet kullanım puanı ortalaması ($\bar{x} = 66.85$) ile taşınabilir bilgisayardan internete bağlanan ergenlerin problemlili internet kullanım puanı ortalaması ($\bar{x} = 61.22$) arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Diğer yandan sabit bilgisayar ile cep telefonu ve taşınabilir bilgisayar kullanan ergenlerin problemlili internet kullanım puanı ortalamaları arasındaki karşılaştırmalarda ise anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

Ergenlerin internete en çok bağlandıkları amaçlar ve bu amaçlara göre problemlili internet kullanım düzeyinin incelenmesine yönelik bulgular. Araştırmada ergenlerin internete en çok hangi amaçlar için bağlandıkları ve bu amaçlar açısından problemlili internet kullanım düzeyi araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde ergenlerin internete bağlanırken en çok kullanılan amaca göre problemlili internet kullanım puanı ortalamalarının en yüksek olduğu grubun, eğlenmek-vakit geçirmek ($\bar{x} = 68.90$) amaçlı kullanan ergenlerin oluşturduğu belirlenmiştir. İkinci sırada ise iletişim kurmak ($\bar{x} = 68,39$) amaçlı kullanan ergenlerin oluşturduğu ve üçüncü sırada da bilgi elde etmek ($\bar{x} = 53.89$) amaçlı kullanan ergenlerin oluşturduğu ortaya çıkmıştır.

Gözlenen bu ortalamaların anlamlı bir biçimde farklılaşp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Bu amaçla, ilk önce puanların varyanslarının

homojen olduğu Levene testi ile belirlenmiş [F(2,1042) = 1.76, $p = .17$] ve sonrasında tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Analize ilişkin elde edilen sonuçlar internet kullanımında en çok kullanılan amaca göre problemlı internet kullanımı puanlarının gruplar arasında önemli bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir [F = (2,1042) = 31.04, $p = .001$]. Sonrasında kullanım amacına göre gruplar arasındaki bu farkın kaynağını belirlemek üzere Tukey HSD Testi yapılmış ve ergenlerden hem interneti “eğlenmek/vakit geçirmek” ($\bar{x} = 68.90$) amaçlı kullananların hem de “iletişim kurmak” ($\bar{x} = 68.39$) amaçlı kullanan ergenlerin de “bilgi elde etmek” ($\bar{x} = 53.89$) amaçlı internet kullanan ergenlere göre problemlı internet kullanım düzeylerinin önemli ölçüde farklı olduğu ortaya çıkmıştır ($p < .001$).

Ergenlerin İnternet Ortamında Oyun Oynama Davranışları ve Problemlı İnternet Kullanımı

Araştırmada ergenlerin internette oyun oynama davranışları da incelenmiştir. Bu amaçla öncelikle ergenlerin internette oyun oynayıp oynamadıkları ve oyun oynama davranışının problemlı internet kullanımı ile ilişkisi incelenmiştir. Sonrasında internette oyun oynama süresi ve bu süre ile problemlı internet kullanımı arasındaki ilişki ele alınmıştır. Daha sonrasında oyun oynayanların internetteki oynanan oyunlardaki oyuncu sayısına göre tercih ettikleri oyun türleri ve bu oynanan oyunların problemlı internet kullanımı ile ilişkisi araştırılmıştır. Bunu takiben ise ergenlerin internette oyunların temasına göre ne tür oyunları tercih ettikleri ve oyunun temasının problemlı internet kullanımı ile ilişkisi ele alınmıştır. Bu çerçevede elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Ergenlerin internette oyun oynama durumları ve buna göre problemlı internet kullanımı düzeyinin incelenmesine yönelik bulgular. Araştırmada ergenlerin internette oyun oynayıp oynamama durumları da araştırılmıştır. Ergenlerin %75,5’inin ($n = 821$) internette oyun oynadığı, %24,5’inin ($n = 266$) ise internette oyun oynamadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla her dört ergenden üçünün internette oyun oynadığı ifade edilebilir. Bu sonuç ergenler arasında internette oyun oynama davranışının oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca internette oyun oynama davranışına göre problemlı internet kullanım puanları bağımsız gruplar için t testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçlarında ergenlerin problemlı internet kullanım puanlarının, internette oyun oynama davranışlarına göre önemli bir farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur [$t = 5.56$, $p = .001$]. Böylece internette oyun oynayan ergenlerin problemlı internet kullanım puanları ortalaması ($\bar{x} = 68,61$), internette oyun oynamayanların problemlı internet kullanım puanları ortalamasından ($\bar{x} = 59,71$) anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Ergenlerin internette günlük ortalama oyun oynama süresi ve problemlı internet kullanım düzeyi ile ilişkisine yönelik bulgular. Araştırmada ergenlerin

günlük ortalama internette oyun oynama süreleri de belirlenmiştir. Bunun için de ergenlere günde ortalama internette kaç saat oyun oynadıkları sorusu yöneltilmiştir. Bu çerçevede elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Ergenlerin Günde Ortalama Ne Kadar Süreyle İnternet Kullandıklarına İlişkin Bulgular

İnternette günlük ortalama oyun oynama süresi (saat olarak)	n	\bar{x}	s	En düşük (dakika)	En yüksek (saat)	Yüzdellikler		
						%25	%50	%75
	784	1.74	1.66	.15	11	1	1	2

Tablo 2’de görüldüğü gibi ergenlerin günlük ortalama internette oyun oynama süreleri en az 15 dakika ile en yüksek 11 saat arasında değişmektedir. Ergenlerin internette günlük ortalama oyun oynama süresi ortalamalarının 1,74 saat ve standart sapmasının ise 1,66 olduğu görülmüştür. Tablo 2’ye bakıldığında ergenlerin günlük internette oyun oynama sürelerinin ortalamaları açısından birinci %25’lik grubun (n = 158) ve ikinci %25’lik grubun (n = 9) internette günlük ortalama 1’er saat ve altında oyun oynadığı, üçüncü %25’lik grubun (n = 335) internette günlük ortalama iki saat ve altında oyun oynadığı ve son %25’lik grubun (n = 256) internette günlük ortalama iki saatin üzerinde oyun oynadığı görülmektedir. Elde edilen bulgulara bakıldığında grubun son %25’lik kısmındaki ergenlerin günlük ortalama internette oyun oynama süreleri incelendiğinde grubun %7,14’ünün (n = 56) internette günlük ortalama beş saat ve üzerinde oyun oynamaya zaman ayırdığı görülmektedir. Bu bulgu ergenlerin internette oyun oynamaya ayırdıkları bu sürenin, internette günlük oyun oynama süresi ortalamalarından ($\bar{x} = 1,74$) üç kat daha fazla olması açısından oldukça dikkati çekmektedir.

Araştırmada ergenlerin internette günlük ortalama oyun oynama süresi ile problemlerli internet kullanım düzeyi arasında ise pozitif yönde orta düzeyde ($r = .31$, $p < .001$) anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç internette oyun oynama süresi arttıkça problemlerli internet kullanımının da arttığına ilişkin bir fikir vermesi açısından önemlidir.

Ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısı ve bu oyuncu sayısına göre problemlerli internet kullanım düzeyinin incelenmesine yönelik bulgular. Araştırmada ergenlere internette oynadıkları oyunlardaki oyuncu sayısına göre hangi oyunları tercih ettiklerine ilişkin kapalı uçlu soru (“tek kişiyle oynananlar”, “iki kişiyle oynananlar”, “ikiden fazla kişiyle oynananlar”) yöneltilmiştir. Analiz sonucunda ergenlerin internette en çok tek kişiyle oynanan oyunları tercih ettikleri (%56,5) belirlenmiştir. Bunu ikiden fazla kişiyle oynanan oyunlar (%35,63) takip etmektedir. En az tercih edilen oyunların ise iki kişiyle oynanan oyunlar (%7,88) olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ergenlerin yarısından fazlasının tek kişiyle oynanan oyunları tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle ergenlerin internette tercih ettikleri oyunları tek başlarına oynadıkları ve dolayısıyla oyun oynarken bireysel oyunları tercih ettikleri ifade edilebilir.

Araştırmada ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısına göre problemlı internet kullanım puanlarının anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek de amaçlanmıştır. Bu çerçevede gözlenen ortalamaların anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmesi amaçlanmıştır, ancak varyansların homojen olmaması [$F(2,797) = 5.22, p = .006$] nedeniyle Welch testi sonuçları dikkate alınmıştır. Analiz sonucunda Welch testinin sonuçlarının önemli olduğu bulunmuştur [Welch Testi: $F(2,168) = 6.92, p = .001$]. Sonrasında internette oynanan oyundaki oyuncu sayısına ilişkin gruplar arasındaki ortaya çıkan anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için ise Tamhane's Testi kullanılmıştır. Test sonuçlarına göre araştırmaya katılan ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısına göre ikiden fazla kişiyle oynanan oyunları oynayan ergenlerin problemlı internet kullanım puanı ortalamaları ($\bar{x} = 72,83$) ile tek kişilik oynanan oyunları oynayan ergenlerin problemlı internet kullanım puanı ortalamaları ($\bar{x} = 67,03$) arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Diğer yandan tek kişiyle oynanan oyunları oynayan ergenlerin problemlı internet kullanım puanı ortalamaları ($\bar{x} = 67,03$) ile iki kişiyle oynanan oyunları tercih eden ergenlerin problemlı internet kullanım puanı ortalamaları ve iki kişiyle oynanan oyunları tercih eden ergenlerin problemlı internet kullanım puanı ortalamaları ($\bar{x} = 65,72$) ile ikiden fazla kişiyle oynanan oyunları tercih eden ergenlerin problemlı internet kullanım puanı ortalamaları ($\bar{x} = 72,83$) arasındaki karşılaştırmalarda ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgular çerçevesinde ikiden fazla oyuncu ile oynanan oyunları oynayan ergenlerin problemlı internet kullanım düzeylerinin tek kişiyle oynanan oyunları tercih edenlere göre yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bir başka ifadeyle iki kişiden fazla oynanan grup oyunlarını tercih eden ergenlerin problemlı internet kullanımına daha çok sahip oldukları söylenebilir.

Ergenlerin internette oynadıkları oyunun teması açısından en çok tercih ettikleri oyunlar ve bu oyunlara göre problemlı internet kullanım düzeyinin incelenmesine yönelik bulgular. Araştırmada ergenlerin internette oynadıkları oyunların temasına göre en çok ne tür oyunları oynadıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre internette oyun oynayan ergenlerin oynadıkları oyunun temasına (strateji, zekâ, yarış, futbol, savaş) göre en çok (%41,44) strateji oyunlarını oynadığı belirlenmiştir. İkinci sırada %22,04'lük oran ile zekâ oyunlarını oynayan ergenlerin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu iki oyunu %14,11'lik oran ile yarış oyunu izlemektedir. Futbol oyunlarını oynayanların ise %10,58'lik bir oranı oluşturduğu bulunmuştur. Elde edilen bu sonuçlara göre internette oyun oynayan ergenlerin yaklaşık yarısına yakınının strateji oyunlarını oynadıkları ifade edilebilir. Ayrıca ergenler arasında en çok oynanan strateji oyununun, ikinci sıradaki oyun türünün yaklaşık iki katı kadar daha çok oynandığı da ifade edilebilir.

Araştırmada ergenlerin internette oynadıkları oyunun temasına göre problemlı internet kullanım puanlarının anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını

belirlemek de amaçlanmıştır. Bu çerçevede, internette oynanan oyunun temasına göre problemlili internet kullanım puanı ortalamalarının anlamlı bir biçimde farklılaşp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Analiz öncesi puanların varyanslarının homojen olduğu belirlenmiş [$F(4,727) = 2.34, p = .054$] ve analiz gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda internette oynanan oyunların temasına ilişkin gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır [$F(4,727) = 2.104, p = .08$]. Böylece ergenlerin internette oynadıkları oyunun temasına göre problemlili internet kullanımlarının anlamlı biçimde farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla ergenlerin internette oynadıkları oyunların temasının ergenlerin problemlili internet kullanım davranışlarının belirlenmesinde önemli bir faktör olmadığı söylenebilir.

Ergenlerin Günlük Ortalama İnternet Kullanım Süresi, Günlük İnternette Oyun Oynama Süresi, Problemlili İnternet Kullanım Düzeyi İle Genel Erteleme ve Akademik Erteleme Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Araştırmada ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi, günlük internette oyun oynama süresi, problemlili internet kullanım düzeyi ile genel erteleme ve akademik erteleme düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Ergenlerin Günlük Ortalama İnternet Kullanım Süresi, Günlük Ortalama İnternette Oyun Oynama Süresi, Problemlili İnternet Kullanım Düzeyi İle Genel Erteleme ve Akademik Erteleme Düzeyleri Arasındaki İlişkileri

	1	2	3	4	5
1- Günlük ortalama internet kullanım süresi	-	.43**	.35**	.02	.11**
2- Günlük ortalama internette oyun oynama süresi	-	-	.31**	.11*	.10*
3- Problemlili internet kullanımı	-	-	-	.16**	.27**
4- Genel erteleme	-	-	-	-	.39**
5- Akademik erteleme	-	-	-	-	-

* $p < .01$, ** $p < .001$.

Tablo 3'te görüldüğü gibi ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi ile günlük ortalama internette oyun oynama süresi arasında ($r = .43, p < .001$) ve ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi ile ergenlerin problemlili internet kullanımları arasında ($r = .35, p < .001$) pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Ergenlerin günlük internette ortalama oyun oynama süresi ile problemlili internet kullanımları arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r = .31, p < .001$) anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi ile genel erteleme düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. Ergenlerin günlük ortalama internette oyun oynama süresi ile genel erteleme düzeyi arasında ($r = .11, p < .01$) ve ergenlerin problemlili internet kullanımı ile genel erteleme düzeyi arasında ($r = .16, p < .001$) pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra ise ergenlerin günlük ortalama internette oyun

oynama süresi ile akademik erteleme düzeyi arasında ($r = .10, p < .01$) ve problemlı internet kullanımları ile akademik erteleme düzeyi arasında ($r = .27, p < .001$) pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu gözlenmiştir. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi ile akademik erteleme düzeyi arasında da pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür ($r = .11, p < .001$). Ergenlerin genel erteleme düzeyi ile akademik erteleme düzeyi arasında ise pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur ($r = .39, p < .001$).

Araştırmada genel erteleme ile akademik erteleme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunun ortaya çıkmasının ergenlerin erteleme davranışlarına yönelik bilgi vermesi açısından dikkate değer bir bulgu olduğu ifade edilebilir. Ayrıca elde edilen bulgularda; günlük ortalama internet kullanım süresi, günlük ortalama internette oyun oynama süresi ve problemlı internet kullanım düzeyi arasında düşük düzeyde de olsa pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunun ortaya çıkmasının dikkati çektiği gözlenmektedir. Buna ilaveten ergenlerin problemlı internet kullanımları ile genel erteleme ve akademik erteleme düzeyleri arasında düşük olmakla birlikte anlamlı bir ilişkinin olduğunun ortaya çıkmasının da dikkate değer bir bulgu olduğu ifade edilebilir.

Ergenlerin İnternet Hakkındaki Düşünceleri ve İnternetin Kendileri Üzerindeki Etkisine Yönelik Algılarına İlişkin Bulgular

Araştırmada, ergenlerin internet hakkındaki görüşleri ve internetin kendileri üzerindeki etkisine yönelik algıları da incelenmiştir. Bu çerçevede, ergenlerin internet hakkındaki genel görüşlerini belirlemek için ergenlere açık uçlu sorular sorulmuştur. Ergenlere sorulan bu açık uçlu sorulardan elde edilen verilerin çözümlemeleri “içerik analizi” ile yapılmıştır. Bu çerçevede, ilgili soruya ilişkin yanıtlar ilk araştırmacı tarafından içerikleri bağlamında temalandırılmış, bu temalandırmalara ilişkin içeriksel kontrol ikinci araştırmacı tarafından sağlanmıştır. İçerik analizi sonucunda elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Ergenlerin internet hakkındaki genel olarak görüşlerine ilişkin bulgular. Araştırmada, ergenlerin internet hakkındaki genel görüşlerini belirlemek için ergenlere “İnternet hakkında ne düşünüyorsunuz?” açık uçlu sorusu yöneltilmiş ve sonrasında içerik analizi ile elde edilen temalara ilişkin bulgular Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4
Ergenlerin İnternet Hakkındaki Genel Görüşlerine Yönelik Bulgular

Ergenlerin internet hakkındaki genel görüşleri	n	%
İnternet bilgi elde etme aracıdır	231	21,23
İnternet yararlıdır	188	17,28
İnternet hem yararlı hem zararlıdır	187	17,19
İnternet eğlenme aracıdır	147	13,51
İnternet amaca uygun kullanılırsa iyidir	140	12,87
İnternet iletişim kurma aracıdır	129	11,86
İnternet zararlıdır	55	5,06
İnternet hayatı kolaylaştırır	43	3,95
İnternet gereklidir	26	2,39
İnternet vazgeçilmez bir araçtır	23	2,11
İnternet ihtiyaçtır	22	2,02
İnternet sorumlulukları ertelemeye neden olur	22	2,02
İnternet gereksizdir	14	1,29
İnternet fazla kullanılırsa zararlı/ az kullanılırsa yararlı olur	12	1,10
İnternet hayalleri gerçekleştirme aracıdır	2	0,18

Tablo 4’te görüldüğü gibi ergenlerden 231’i (%21,23) internetin bilgi elde etme aracı olduğunu, 188’i (%17,28) internetin yararlı olduğunu, 187’si (%17,19) internetin hem yararlı hem zararlı olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Ergenlerden sadece 2’si (%0,18) internetin hayalleri gerçekleştirme aracı olduğunu betimlemektedirler.

Ergenlerin internetin kendilerine olan olumlu etkilerine yönelik görüşleri. Araştırmada ergenlerin internetin kendilerine olan olumlu etkilerinin neler olduğunu belirlemek için ergenlere “İnternetin size ne gibi olumlu etkileri oluyor?” açık uçlu sorusu yöneltilmiş ve sonrasında içerik analizi ile elde edilen temalara ilişkin bulgular Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5
Ergenlerin İnternetin Kendilerine Olumlu Etkisine Yönelik Düşüncelerine İlişkin Bulgular

Ergenlerin internetin olumlu etkilerine yönelik düşünceleri	n	%
İnternet bilgi elde etmemi sağlar	866	79,59
İnternet iletişim kurmamı sağlar	253	23,26
İnternet eğlenmemi sağlar	234	21,51
İnternet kendimi geliştirmemi sağlar	13	1,19
İnternet yabancı dilimi geliştirmemi sağlar	9	0,83
İnternet çeşitli ödemeler ve online alışveriş yapmamı sağlar	6	0,55
İnternet kendimi özgür hissetmemi sağlar	3	0,28

Tablo 5’te görüldüğü gibi ergenlerden 866’sı (%79,59) internetin kendilerini bilgi sağladığını, 253’ü (%23,26) internetin iletişim kurmalarını sağladığını, 234’ü de (%21,51) internetin kendilerini eğlendirdiğini ifade etmiştir. Ergenlerden sadece 3’ü (%0,28) “İnternetin kendisini özgür hissettirdiğini belirtmiştir. Ergenlerin internet hakkındaki genel görüşlerinde birinci sırada “internet bilgi aracıdır” temasının yer alması ile ergenlerin internetin kendilerine olumlu katkısına yönelik düşüncelerinde

de ilk sırada “internet bilgi elde etmemi sağlar” temasının bulunması ergenler için internetin olumlu katkısının olduğunu göstermesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Ergenlerin internetin kendilerine olan olumsuz etkilerine yönelik görüşleri.

Araştırmada ergenlerin internetin kendilerine olan olumsuz etkilerinin neler olduğunu belirlemek için ergenlere “İnternetin size ne gibi olumsuz etkileri oluyor?” açık uçlu sorusu yöneltilmiş ve sonrasında içerik analizi ile elde edilen temalara ilişkin bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Ergenlerin İnternetin Kendilerine Olumsuz Etkisine Yönelik Düşüncelerine İlişkin Bulgular

İnternetin ergenler üzerindeki olumsuz etkisi	n	%
İnternet zaman kaybetmeme neden oluyor	574	52,78
İnternet sağlık problemleri yaşamama neden oluyor	135	12,41
İnternet bağımlılık yapıyor	109	10,02
İnternet okul başarımı olumsuz etkiliyor	62	5,70
İnternet beni sosyal hayattan uzaklaştırıyor	51	4,69
İnternet işlerimi ertelemene neden oluyor	34	3,13
İnternet beni uygun olmayan görsel içeriklere maruz bırakıyor	33	3,03
İnternet kişisel bilgilerimin gizliliği açısından güvenli değildir	23	2,11
İnternet aile ilişkilerimin bozulmasına neden oluyor	16	1,47
İnternet düşüncelerimi olumsuz etkiliyor	11	1,01
İnternet maddi zarara uğramama neden oluyor	4	0,37

Tablo 6’da görüldüğü gibi ergenlerin 574’ü (%52,78) internetin kendilerine zaman kaybettiğini betimlemişlerdir. Bu sayının çalışma grubunun yarısından fazla olması ve ilk sırada yer alması dikkati çekmektedir. İnternetin olumsuz etkilerinde ikinci sırada ergenlerin 135’inin (%12,41) belirttiği internetin çeşitli sağlık problemlerine neden olduğu temasının ve üçüncü sırada ise ergenlerin 109’unun (%10,02) belirttiği internetin bağımlılık yaptığı temasının olduğu görülmektedir. İnternetin zaman kaybettiğine ilişkin düşüncesini belirtenlerin araştırma grubunun yarısını oluşturması internet ile ilgili olarak ergenlerin zaman kontrolünde sorun yaşadığını göstermesi açısından önemli bir sonuç olduğu ifade edilebilir.

Tartışma ve Sonuç

Mevcut araştırma bulgularına göre ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresinin, 3.42 saat olduğu görülmektedir. Aynı zamanda araştırma grubunun ilk %25’lik dilimindeki ergenlerin sayısının 463 olduğu ve günde ortalama iki saat ve altında internet kullandığı; son %25’lik dilimindeki ergenlerin sayısının ise 210 olduğu ve günde ortalama beş saat ve üzerinde internet kullandığı görülmektedir. Alan yazında internet kullanım süresini belirlemeye yönelik yapılan çalışmalarda ise araştırma grubunun %27’sinin (Çınar, 2015), %62’sinin (Dikme, 2014), %44’ünün (Özolgun Kurt, 2014), %62’sinin (Bayhan, 2011) ve %29’unun (Nalva & Anand, 2003)

günlük ortalama yaklaşık 1-2 saat internet kullandığı görülmüştür. Yapılan mevcut araştırmada da araştırma grubunun %25'lik dilimini oluşturan ergenlerin günlük ortalama yaklaşık iki saat ve altında internet kullandığı dikkate alındığında daha önceden yapılan araştırma sonuçlarına yakın bir sonuç elde edildiği görülmektedir. Ayrıca çalışma grubunun %25'inin (Dikme, 2014) ve %17'sinin (Çınar, 2015) günlük ortalama beş saat ve üzerinde internet kullandığı sonucu elde edilen araştırmaların mevcut çalışma grubunun %25'inin beş saat ve üzerinde internet kullandığı sonucunu destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Mevcut araştırmada ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresiyle problemlili internet kullanımını arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Mevcut araştırmada elde edilen bu sonuç ile internet kullanma süresi arttıkça problemlili internet kullanımının da arttığını ortaya koyan diğer çalışmalardan elde edilen sonuçların birbiriyle tutarlı olduğu görülmektedir (Anderson, 2010; Bayhan, 2011; Çınar, 2015; Gökçearsan & Günbatar, 2012; Nalwa & Anand, 2003; Özolgun Kurt, 2014; Tanrıverdi, 2012; Waldo, 2014; Yılmaz ve ark., 2014). Dolayısıyla genel olarak araştırma sonuçlarına bakıldığında internet kullanım süresi arttıkça problemlili internet kullanım düzeyinin de artması nedeniyle ergenlerin özellikle sağlıklı internet kullanımları için süreyi kontrol etmeleri ve bilinçli kullanıcılar olmaları konusunda bilgilendirilmelerinin oldukça yararlı olabileceği söylenebilir.

Ergenlerin internete bağlanırken kullandıkları araçlardan ilk sırada (%77,02) cep telefonu, ikinci sırada (%12,23) sabit bilgisayar, üçüncü sırada (%9,64) ise taşınabilir bilgisayarın yer aldığı tespit edilmiştir. Bu bulguların internete cep telefonu ile bağlananların sayısının fazla olduğunu ortaya koyan çalışmalarla tutarlılık gösterdiği görülmektedir (Cengizhan, 2013; Doruk, 2007; Sarıkaya & Seferoğlu, 2013). Ayrıca mevcut araştırmada internete bağlanırken en çok kullanılan araç türünün önemli bir faktör olduğu ve kullanılan araca göre problemlili internet kullanım düzeyinin değiştiği sonucu elde edilmiştir. Kullanılan araçlara göre cep telefonundan internet kullananların taşınabilir bilgisayardan internet kullananlara göre problemlili internet kullanım puanlarının anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür. Alan yazında yapılan bazı araştırmalarda da problemlili internet kullanımı olmayan öğrencilerin %38,5'i cep telefonundan internet kullanırken, problemlili internet kullanımı olan öğrencilerin ise %76,5'i cep telefonundan internet kullandıkları görülmüştür (Ögel, 2012; Özolgun Kurt, 2014). Yapılan diğer iki araştırmada ise lise öğrencilerinin evden internete bağlananların internet bağımlılığı puan ortalamalarının internet kafeden bağlananlara göre anlamlı bir şekilde yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (İnan, 2010; Çınar, 2015). Doğan'ın (2013) ergenlerle yaptığı bir diğer araştırmada ise internete bağlanma yerlerine göre (internet kafe, ev, okul, diğer) internet bağımlılığı düzeyinin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında elde edilen verilerin birbirini destekleyen sonuçlar ortaya koymadığı görülmektedir. Dolayısıyla mevcut araştırmada ve daha önceki yapılan araştırmalarda da görüldüğü gibi internete bağlanılan yerin problemlı internet kullanımında belirleyici bir faktör olmayabileceği ifade edilebilir. Bununla birlikte interneti sınırsız ya da kablosuz ile kullanan ergenlerde problemlı internet kullanımının daha yüksek görülmesi olasıdır.

Mevcut araştırmada ergenlerin internet kullanım amaçlarının ilk sırada “eğlenmek/vakit geçirmek” (%66,08), ikinci sırada “iletişim kurmak” (%19,59) ve üçüncü sırada “bilgi elde etmek” (%16,18) olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak alan yazındaki araştırmalar ile mevcut araştırma sonuçlarına bakıldığında interneti kullanma amacına ilişkin ilk üç sıranın “eğlence-vakit geçirme”, “sohbet” ve “eğitim” amaçlı internet kullanmak olduğu görülmektedir (Anderson, 2010; Balcı & Ayhan, 2007; Bayhan, 2011; Chen & Fu, 2009; Derin, 2013; Doruk, 2007; Gökçearslan & Günbatır, 2012; Günüş & Doğan 2013; İnan, 2010; Karaca, 2007; Morahan-Martin & Schumacher, 2000; Niemz, Griffiths & Banyard, 2005; Toraman 2013; Turnalar Kurtaran, 2008; Yılmaz, 2013; Yılmaz ve ark., 2014). Mevcut araştırmada ergenlerin interneti kullanım amacı açısından problemlı internet kullanım puanları ortalamalarına bakıldığında “eğlenmek/vakit geçirmek” amaçlı kullanan ergenlerin problemlı internet kullanım puanı ortalamalarının en yüksek olduğu ($\bar{x} = 68,90$), ikinci sırada “iletişim kurmak” amaçlı kullanan ergenlerin olduğu ($\bar{x} = 68,39$), üçüncü sırada da “bilgi elde etmek” amaçlı kullanan ergenlerin ($\bar{x} = 53,89$) olduğu görülmektedir. İnterneti bilgi elde etme amacı dışında kullanan ergenlerin problemlı internet kullanımlarının yüksek olduğunu gösteren mevcut çalışma sonucu ile alan yazındaki bazı çalışmalar da benzerlik göstermektedir (Balkaya Çetin, 2014; Sinkkonen, Puhakka & Merilainen, 2014; Yang & Tung, 2004). Tahiroğlu ve arkadaşları (2010), Tsai ve Lin (2003) ve Yılmaz (2013) tarafından yapılan araştırmalarda da benzer sonuçlar bulunmuş ve internet bağımlılığı puan ortalamalarının; interneti sosyalleşmek, oyun oynamak, sohbet etmek ve iletişim kurmak gibi amaçlar için kullananlarda daha yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırmada internette oyun oynayan ergenlerin problemlı internet kullanım düzeyleri internette oyun oynamayanların problemlı internet kullanım düzeylerinden anlamlı biçimde yüksek olduğu görülmektedir. Alan yazındaki bazı araştırmalarda da mevcut araştırmada elde edilen sonucu destekleyen bir biçimde internette oyun oynayan ergenlerin problemlı internet kullanım düzeylerinin yüksek olduğu sonucu elde edildiği görülmüştür (Doğan, 2013; İnan, 2010; Tahiroğlu ve ark., 2010; Tanrıverdi, 2012; Taylan & Işık, 2015; Tsai & Lin, 2003; Yılmaz, 2013; Yılmaz ve ark., 2014). Bu bulgular internet uygulamalarından oyunun ergenlerin sağlıksız internet kullanımlarında önemli bir faktör olabildiğini işaret etmektedir. Nitekim günümüzde internette oyun türleri gittikçe çeşitlenmekte ve oyun oynama süresi artmaktadır. Bu çerçevede özellikle gençlerde bilgisayar ve internet ortamındaki oyun bağımlılığı önemli bir sorun olarak karşımıza

çıkmakta ve bunu araştırmaya yönelik ergenler için oyun bağımlılığı ölçeklerinin geliştirildiği ve uyarlama çalışmalarının yapıldığı (İlgaz, 2015) dikkati çekmektedir. Ayrıca mevcut araştırmada elde edilen bulgular sonucunda ergenlerin internette en çok tek kişiyle oynanan oyunları tercih ettikleri (%56,5) görülmektedir. Bunu ikiden fazla kişiyle oynanan oyunlar (%35,63) takip etmektedir. En az tercih edilen oyunlar ise iki kişiyle oynanan oyunların (%7,88) olduğu görülmektedir. Alan yazında Doruk'un (2007) oyuncu sayısına göre yaptığı çalışmada da örneklemin %60'ının bireysel oyun oynarken, %40'ının gruba oyun oynamayı tercih ettikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Kiran'ın (2013) yaptığı araştırmada ise her gün oyun oynayanların %11,9'u tek kişilik oyunları, ara sıra oynarım diyenlerin ise %41,9'u tek kişilik oyunları oynadığı görülmüştür. Ergenlerin internette oynadıkları oyunun temasına göre en çok strateji oyunlarını grubun %41,44'ünün oynadığı görülmektedir. İkinci sırada %22,04'lük oran ile zekâ oyunlarını oynayan ergenlerin olduğu gözlenmektedir. Bu iki oyunu, %14,11'lik oran ile yarış oyunu izlemektedir. Alan yazında Doruk'un (2007) yaptığı araştırmada ergenlerin %33'ü strateji oyunlarını, %27'si savaş türü oyunları, %23'ü de farklı türdeki oyunları tercih ettiği belirlenmiştir. Kiran'ın (2013) yaptığı araştırmada lise öğrencilerinin en çok strateji (%42,2) oyununu oynadıkları ve bunu %22,4 spor ve yarış oyunlarının takip ettiği görülmüştür. Mevcut araştırma ile Doruk (2007) ve Kiran'ın (2013) yapmış oldukları araştırmalarda ilk sırada strateji oyununun yer alması, ergenlerin oyunda kendi düşüncelerini daha çok uygulayabildikleri oyunları tercih ettiklerini göstermesi açısından önemli olduğu söylenebilir.

Araştırmada, ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi, günlük internette oyun oynama süresi, problemlili internet kullanım düzeyi ile genel erteleme ve akademik erteleme düzeyleri arasındaki ilişki de incelenmiştir. Ergenlerin günlük ortalama internette oyun oynama süresi ile genel erteleme düzeyi arasında ($r = .11, p < .01$) ve ergenlerin problemlili internet kullanımı ile genel erteleme düzeyi arasında ($r = .16, p < .001$) pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra ergenlerin günlük ortalama internette oyun oynama süresi ile akademik erteleme düzeyi arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu ($r = .10, p < .01$) ve problemlili internet kullanımı ile akademik erteleme düzeyi arasında da pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu gözlenmiştir ($r = .27, p < .001$). Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi ile akademik erteleme düzeyi arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu da görülmüştür ($r = .11, p < .001$). Bu çerçevede, Doğan'ın (2013) ve Tsai ve Lin'nin (2003) lise öğrencileri ile yaptığı araştırmada da problemlili internet kullanımının ergenlerin günlük işlerini aksattığı ve internet bağımlılık düzeyinin de bu ergenlerde daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Mevcut araştırmada da erteleme ile problemlili internet kullanımı arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla Doğan'ın (2013) araştırmasının mevcut araştırma bulgularını desteklediği görülmektedir. Nalwa ve Anand'ın (2003) araştırmasında

ise internet bağımlılarının günlük işlerini erteledikleri sonucu elde edilmiştir. Ayrıca bazı araştırmalarda problemlı internet kullanımı ile akademik başarı arasında ters orantı olduğu ortaya çıkmıştır (Esen, 2010; İnan, 2010; Stavropoulos ve ark., 2013; Taçyıldız, 2010; Toraman, 2013). Problemlı internet kullanımı ile akademik başarı arasındaki bu ters orantının, bireyin dersleri için ayıracağı zaman dilimini internette geçirmesinin rolünün olabileceği düşünülebilir.

Araştırmada ergenlerden 231'i (%21,23) internetin bilgi elde etme aracı olduğunu, 188'i (%17,28) internetin yararlı olduğunu, 187'si (%17,19) internetin hem yararlı hem zararlı olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Doruk'un (2007) yaptığı araştırmada araştırma grubunun %45'inin internetin derslerini yapmaya yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Jones'un (2002) araştırmasında ise öğrencilerin %79'unun internetin akademik becerilerine katkı sağladığını düşündüklerini belirtmiştir. Alanyazında internetin akademik başarıyı arttırdığı sonucunu ortaya koyan araştırmaların yanı sıra ve problemlı internet kullanımı arttıkça akademik başarının düştüğü sonucunu ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur (Altuğ ve ark., 2011; Bayhan, 2011; Esen, 2010; Gamez-Guadix ve ark., 2014; Gross, 2004; İnan 2010; Nalwa & Anand, 2003; Stavropoulos ve ark., 2013; Taçyıldız, 2010; Toraman, 2013). Dolayısıyla internetin bilgi elde etme ve ders amaçlı kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına olumlu etkisi olabileceği, internetin bu amaçları dışında kullanımının ise beraberinde problemlı internet kullanımını ortaya çıkarabileceği ve ergenlerin eğitim hayatında olumsuz etkisinin olabileceği söylenebilir.

Araştırmada ergenlerin 574'ü (%52,78) internetin kendilerine zaman kaybettirdiğini ifade etmiştir. Bu sayının çalışma grubunun yarısından fazla olması ve ilk sırada yer alması dikkati çekmektedir. İnternetin olumsuz etkilerinde ikinci sırada ergenlerin 135'inin (%12,41) sağlık problemlerine neden olduğu düşüncesi ve üçüncü sırada ise ergenlerin 109'unun (%10,02) internetin bağımlılık yaptığı düşüncesinin olduğu görülmektedir. Tahiroğlu ve arkadaşlarının (2010) çalışmalarında uzun süreli bilgisayar kullanmanın bireylerde birçok fiziksel problemlere neden olduğu ortaya çıkmıştır. Sinkkonen ve arkadaşlarının (2014) yaptığı araştırmada internet kullanım süresi fazla olan öğrencilerde internetin olumsuz etkilerinin (fiziksel rahatsızlıklar, düşük okul başarısı, sosyal izolasyon gibi) yüksek olduğu görülmüştür (Sinkkonen ve ark., 2014; Yang & Tung, 2004). Ayrıca internetin olumsuz etkisinin akademik alanda da görüldüğünü ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur (Balkaya Çetin, 2014; Derin, 2013; Esen, 2010; İnan, 2010; Nalwa & Anand, 2003; Stavropoulos ark., 2013; Taçyıldız, 2010; Toraman, 2013; Yang & Tung, 2004). Sonuç olarak internetin olumsuz sonuçlarına ilişkin olarak alan yazındaki çalışmalarda da internetin benzer olumsuz etkilerinin görülmesi, internetin kullanımında sağlıklı ve bilinçli kullanıcılar olmanın ne kadar önemli olduğunu göstermesi açısından dikkate değer bir sonuç olduğu ifade edilebilir.

Sonuç olarak ergenlerin genel internet kullanımı ve problemlili internet kullanım davranışlarını incelemeyi amaçlayan bu çalışmada her dört ergenden birinin beş saat üzerinde internet kullandığı, dolayısıyla bu sonucun günlük ortalama internet kullanım süresi açısından önemli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca her dört ergenden birinin de iki saat ve altında internet kullandığı belirlenmiştir. İnternet kullanan ergenlerin dörtte üçünden fazlasının internete cep telefonundan bağlandıkları ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede ergenlerin büyük bir bölümünün cep telefonundan internete bağlanmalarında akıllı cep telefonlarının kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte internete bağlanmada zaman ve mekân sınırının ortadan kalkmasının önemli bir rol oynadığı ifade edilebilir. Ayrıca çalışmada ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süreleri ile problemlili internet kullanımları arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Mevcut çalışmada ergenlerin interneti en çok “eğlenmek/vakit geçirmek”, ikinci sırada “iletişim kurmak” ve üçüncü sırada da “bilgi elde etmek” amaçlı kullandığı sonucu elde edilmiştir. İnternet kullanım amacına göre problemlili internet kullanım puanı ortalamalarına bakıldığında ise “eğlenmek/vakit geçirmek” amaçlı kullanımı ilk sırada yer alırken, “iletişim kurmak” amaçlı kullanımının ikinci sırada ve üçüncü sırada da “bilgi elde etmek” amaçlı kullanımın olduğu görülmektedir. Dolayısıyla problemlili internet kullanımının hem “eğlenmek/vakit geçirmek”, hem de “iletişim kurmak” amaçlı kullanımlarında “bilgi elde etmek” amaçlı kullanımına göre daha yüksek olduğu gözle çarpılmaktadır.

Mevcut çalışmada ergenlerin dörtte üçünün internette oyun oynadığı ve problemlili internet kullanımı ile internette oyun oynama süresinin orta düzeyde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Çalışmada ergenlerin yarısının tek kişiyle oynanan oyunları tercih etmekle birlikte oynanan oyuncu sayısına göre ikiden fazla kişiyle oynanan oyunları oynayan ergenlerin problemlili internet kullanım düzeyinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ergenlerin oynadıkları oyunun temasına göre oynadıkları oyunlar incelendiğinde ise birinci sırada strateji, ikinci sırada zekâ ve üçüncü sırada ise yarış oyunlarının yer aldığı sonucu elde edilmiştir. Buna göre internette oyun oynayan ergenlerin yaklaşık yarısının strateji oyunlarını oynadıkları ifade edilebilir. İnternette oynanan oyun temasına göre ise problemlili internet kullanım puanlarının anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Çalışmada günlük ortalama internet kullanım süresi ile genel erteleme arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulgusu elde edilirken; internette günlük ortalama oyun oynama süresi ile genel erteleme düzeyi arasında ve problemlili internet kullanımı ile genel erteleme arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca günlük ortalama internette oyun oynama süresi ile akademik erteleme düzeyi arasında ve problemlili internet kullanımı ile akademik erteleme arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu da belirlenmiştir. Mevcut çalışmada ergenlerin internet hakkındaki genel görüşleri incelendiğinde ilk sırada “internetin bilgi elde etme aracı” olduğu, ikinci sırada “internetin yararlı” olduğu ve üçüncü sırada ise “internetin hem yararlı hem de zararlı” olduğu biçiminde temalar

elde edilmiştir. Ergenlerin internetin kendilerine ilişkin olumlu etkileri olarak ise ilk sırada “internetin kendilerine bilgi sağladığı”, ikinci sırada “internetin iletişim kurmalarını sağladığı” ve üçüncü sırada da “internetin kendilerini eğlendirdiği” temasının yer aldığı belirlenmiştir. Ergenlerin internetin kendilerine olumsuz etkilerine ilişkin olarak ise ilk sırada “internetin zaman kaybettirdiği”, ikinci sırada “internetin sağlık problemlerine neden olduğu” ve üçüncü sırada ise “internetin bağımlılık yaptığı” temasının yer aldığı belirlenmiştir.

Tüm araştırma bulguları göz önünde bulundurulduğunda uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik bazı önerilerde bulunulabilir. Bu çerçevede, araştırma sonucunda ergenlerde genel olarak problemlı internet kullanımının dikkate değer düzeyde olduğu görülmüştür. Dolayısıyla problemlı internet kullanımı ile ilgili elde edilen bu veriler dikkate alınarak ergenlerin sağlıklı internet kullanımı konusunda bilinçlenmeleri ve farkındalık kazanmaları önemlidir. Özellikle ergenlerin internette oyun oynama oranlarının da yüksek olduğu tespit edildiğinden, ergenlere yönelik eğitsel içerikli dijital oyunların kullanımının üzerinde durulması ve okul ortamında sosyal etkinliklere daha çok zaman ayrılmasına ihtiyaç vardır. Ayrıca ergenlerin internete uzun süre bağlı kalmalarını önlemek için ilgi ve yetenekleri keşfedilerek bu ilgi ve yetenekleri doğrultusunda onların sportif ve kültürel faaliyetlere katılmalarını desteklemek gerekmektedir. Uygulayıcılar ergenlerin problemlı internet kullanımına yönelik okul temelli müdahale programları geliştirebilirler. Böylece bu araştırma ortaya koyduğu sonuçlar açısından ergenlerin internet kullanım örüntülerini anlamak ve problemlı internet kullanım davranışları hakkında farkındalık oluşturmak açısından dikkate değer olmakla birlikte araştırma bulgularının araştırmanın yöntemsel sınırlılıkları çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir.

Extended Abstract

Investigating Adolescents' Behaviors on the Internet and Problematic Internet Usage*

Aykut Günlü¹
Ministry of National Education

Aydoğın Aykut Ceyhan²
Anadolu University

Abstract

This research aims to define adolescents' general Internet usage and online gaming behaviors and to investigate their problematic Internet usage levels in terms of these behaviors. Moreover, the research intends to examine the relationships among duration of general Internet usage, duration of online gaming, problematic Internet usage levels, and procrastination, as well as qualitatively define adolescents' opinions about the Internet. In the research, the study group consists of 1,088 high-school students. Data was collected by means of the Problematic Internet Usage Scale-Adolescent, General Procrastination Scale, Academic Procrastination Scale, and Personal Information Questionnaire. According to the research results, adolescents' average duration of daily Internet usage is 3.42 hours and the longer the Internet is used for, the higher their levels of problematic Internet usage. Adolescents use the Internet most commonly on their cellphones, and cellphone users have higher problematic Internet usage levels. Adolescents use the Internet mainly "to have fun – pass time," and those who use the Internet for these purposes have higher problematic Internet usage levels. A low-level and positively significant relationship exists for problematic Internet usage levels with general procrastination and academic procrastination. Furthermore, adolescents mostly see the Internet as "a tool for obtaining information". They mostly state the Internet's positive effect as "Internet lets me obtain information" and its negative effect as "causing me to waste time".

Keywords

Problematic Internet usage • Internet addiction • General procrastination • Academic procrastination • Adolescent

* This study is a summary of one prepared in the scope of the master's thesis advised by Prof. Dr. Aydoğın Aykut Ceyhan.

1 **Corresponding to:** Aykut Günlü, Eskişehir Provincial Directorate of National Education, Eskişehir Turkey.
Email: aykutgunlu48@gmail.com

2 Guidance and Psychological Counseling Program, Faculty of Education, Anadolu University, Eskişehir Turkey.
Email: aceyhan@anadolu.edu.tr

Citation: Günlü, A., & Ceyhan, A. A. (2017). Investigating adolescents' behaviors on the internet and problematic internet usage. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 4, 75–117. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2017.4.1.0016>

Today, problems resulting from unchecked and excessive Internet use are increasing, as observed in the length of time it is used among adolescents. Accordingly, adolescents experience these problems because the Internet easily attracts them in particular (Ceyhan, 2011). This situation has caused researchers to direct their attention to adolescent Internet usage and its negative effects. Thus, the fact that Internet addiction turns out to be a significant risk especially for those between the ages of 12 and 18 comes into question (Öztürk, Odabaşoğlu, Eraslan, Genç, & Kalyoncu, 2007), and unhealthy Internet usage may result in negative effects on adolescent development (Ceyhan & Ceyhan, 2011). Transforming friendships established in a cyber environment into face-to-face relations isn't always possible (Bayraktar, 2013). Therefore, cyber friendships established online between adolescents can inhibit development of their communication skills and lead them to have inappropriate friendships (Ceyhan, 2008). In addition, adolescents can show aggressive attitudes and behaviors towards their friends and teachers as a result of being affected by violent games and visual content on the Internet (Cansever, 2013). Negative Internet usage may cause an individual to suffer from depression, loneliness, and weakened relations with one's social environment (Bargh & McKenna, 2004; Subrahmanyam & Lin, 2007). Thus, weak social relations may result for an adolescent with insufficient social support for any problems he/she may face in real life. Because the Internet provides adolescents with ready-made information, it can inhibit their cognitive skills development. When adolescents don't use the Internet healthily, they may also have negative experiences in their academic environment. Adolescents who are continually busy with the Internet can skip class; delay doing their homework; and postpone their daily routine, school-related tasks, and responsibilities (Young, 1998, as cited in Esen, 2010). Hence, Internet usage may hinder some adolescents' academic lives, leading them to have various problems with their families and experience negative family relations rather than their family's support for academic activities in terms of cognitive development (Ceyhan & Ceyhan, 2011). In this framework, one should consider the Internet to be negatively related to adolescents' academic performance, social relations, and emotional well-being, though it can be an important information source for them (Goswami & Singh, 2016).

Much research exists in the literature on determining problematic Internet usage by adolescents/high school students. The relationship between problematic Internet usage and academic success has also been investigated in these studies, and research results put forth that the higher one's level of problematic Internet usage is, the lower their academic success (Altuğ, Gencer, & Ersöz, 2011; Bayhan, 2011; Eldeleklioğlu & Vural-Batik, 2013; Esen, 2010; Gamez-Guadix, Calvete, Orue, & Las Hayas, 2015; Gross, 2004; İnan 2010; Nalwa & Anand, 2003; Stavropoulos, Alexandraki, & Motti-Stefanidi, 2013; Taçyıldız, 2010; Toraman, 2013). Other research also exists in the literature that examines the relationship between problematic Internet usage and

online gaming. One can see that those who use the Internet for gaming and chatting have higher Internet addiction scores (Derin, 2013; Gökçearsan & Günbatır, 2012; Günüç & Doğan, 2013; İnan, 2010; Yılmaz, 2013; Yılmaz, Şahin, Haseski, & Erol, 2014). Furthermore, Doruk (2007) found that 60% of adolescents play single-player games and 33% prefer strategy games, 27% prefer war games, and 17% prefer games of chance in terms of theme; these adolescents prefer playing online games within the time they have allocated for sports and play.

As technology develops, individuals fail to fulfill their responsibilities within time constraints, postponing their responsibilities and being harmed as a consequence. Following this condition, the relationship between procrastination and the Internet has begun being investigated. In this framework, procrastination can negatively affect an individual's life. Academic procrastination, which expresses the postponing of tasks in academic life in particular, can lead an individual to have negative academic experiences. According to Aydoğan (2008), fear of failure in academic life can result in the behavior of academic procrastination. Furthermore, the probability of academic procrastination may increase depending on factors such as irrational thoughts, unrealistic expectations, fear of failure, anxiety, work habits, academic success, decision making styles, external focus of control, and incorrect cognitive attributions to the environment (Balkıs, 2006; Balkıs, Duru, Buluş, & Duru, 2006; Brownlow & Reasinger, 2000; Deniz, Tıraş, & Aydoğan, 2009; Haycock, McCarthy, & Skay, 1998; Senecal, Koestnar, & Vallenard, 1995; Tanrıku, 2013; Yıldırım, 2011). Additionally in the research made by Çetin, Pamuk, and Donmuş (2015), adolescents' problematic cellphone usage was found to be directly related to academic procrastination, and Internet addiction has a partial mediating effect on this relationship. Excessive/problematic use of technology by adolescents is said to negatively affect their academic lives. Likewise, Çavdar and Mutlu (2011) found a positive relationship between university students' Internet addiction levels and academic procrastination. Moreover, one can come across studies in the literature showing that general procrastination and academic procrastination are interrelated, and students with a tendency towards general procrastination have a tendency towards academic procrastination (Çakıcı, 2003; Yıldız, 2015).

In Turkey, the Turkish Statistical Institute's (2015) research findings from the last three months of 2014 show that the highest computer and Internet usage rates are observed in 16-24 age group (77%), followed by the 25-34 age group (71.70%). These findings indicate that Internet usage is quite widespread among adolescents and youth. Therefore its negative effects may increase as Internet usage expands more and more among adolescents. This situation can cause problematic Internet usage (Ceyhan, 2014). In addition, that adolescents comprise an important risk group in terms of problematic Internet usage and Internet addiction is remarkable as it takes

into account the developmental characteristics of adolescence and the developmental tasks. Hence, youths between 12 and 18 are an at-risk group, and 3.6% of adolescents exhibit the profile for Internet addiction, while 21.8% are on its edge (Şimşek, Akça Kılıç, & Şimşek, 2015). In this context, examining adolescents' Internet usage patterns and problematic Internet usage behaviors, as well as the relationships of their characteristics with these patterns and behaviors in this regard needs to be revealed as they comprise a significant risk group. Increasing research on this issue will be able to contribute to making preventive and protective studies and to taking the necessary precautions for adolescents' healthy Internet use. In an effort to achieve this and contribute to research results in the literature, this study aims to describe adolescents' behaviors on general Internet usage and online gaming, as well as to examine whether problematic Internet usage behaviors show a significant difference in terms of these. Additionally, this study investigates the relationships of problematic Internet usage levels with general and academic procrastination. Finally, the study aims at qualitatively revealing adolescents' general opinions about the Internet.

Method

Participants

The participants of the research consisted of 1,088 students from 16 high schools in the 2014-2015 academic year. These high schools were selected through the cluster sampling method from among public high schools in the central districts of Odunpazarı and Tepebaşı in Eskişehir Province in Turkey and are representative of the high school types in these districts. In the study group, 454 students (41.7%) are male and 634 (58.3%) are females; 346 (31.8%) are in the 9th grade, 307 (28.2%) are in the 10th grade, 222 (20.4%) are in the 11th grade, and 213 (19.6%) are in the 12th grade. The students in the study group comprise 2.9% of all students attending high schools in Eskişehir.

Measures

Problematic Internet Usage Scale-Adolescent. The Problematic Internet Usage Scale-Adolescent (PIUS-A), composed of 27 items, was developed by Ceyhan and Ceyhan (2014) as a result of validity and reliability studies made on high school students to determine adolescents' levels of problematic Internet usage behaviors. The scale items were scored through a five-point rating as "Not appropriate at all" (1), "Rarely appropriate" (2), "Maybe appropriate" (3), "Quite appropriate" (4) and "very appropriate" (5). The lowest score that can be obtained from the scale is 27, while the highest score is 135. Higher scores obtained from the scale indicate an unhealthy increase in adolescent's problematic Internet usage. Factor analyses were

made to measure the validity of PIUS-A, which was found to be composed of three dimensions: the negative consequences of the Internet, of excessive use, and of social benefit/comfort. The overall internal consistency coefficient for the scale was found as .93 (Ceyhan & Ceyhan, 2014). The internal consistency coefficient related to the measurement obtained in the scope of this research was found as .91.

General Procrastination Scale. Çakıcı (2003) developed this scale to determine high school students' general procrastination tendencies; in other words, whether they procrastinate their daily routine or not. The scale is composed of 18 items, 11 of which are negative and 7 of which are positive. The items in the scale are answered with "It doesn't reflect me" (1), "It reflects me very little" (2), "It reflects me a little" (3), "It often reflects me" (4) and "It fully reflects me" (5). The lowest and highest scores that can be obtained from the scale are 18 and 90, respectively. Higher scores indicate the individual has a tendency towards general procrastination. The General Procrastination Scale is seen to have two factors as a result of factor analyses: effective use of time and procrastination. The fact that the scale explains 32,96% of variance before rotation and 41,96% variance after rotation indicates the scale can be used as a unidimensional scale. This is how the scale has been used in this research. The test-retest reliability coefficient of the scale has been found as .82 (Çakıcı, 2003). The internal consistency coefficient for measurement within the scope of this research has been obtained as .61.

Academic Procrastination Scale. The scale, developed by Çakıcı (2003), is composed of 19 items that include tasks students are supposed to fulfill (studying lessons, preparing for exams, doing homework, etc.); 12 items are negative while 7 are positive. The items in the scale are answered as "It doesn't reflect me" (1), "It reflects me very little" (2), "It reflects me a little" (3), "It often reflects me" (4), and "It fully reflects me" (5). The lowest and highest scores obtainable from the scale are 19 and 95, respectively. High scores on the scale indicate a student with a tendency towards academic procrastination. The internal consistency/reliability coefficient for the academic procrastination scale is found as .92 (Çakıcı, 2003). Its internal consistency coefficient within the scope of the research is found as .62.

Personal information questionnaire. This questionnaire was prepared by the researcher. This questionnaire aims to acquire information about participating students' gender, age, GPA, duration of daily Internet usage, tool for using the Internet, purpose for using it, whether students play online games or not, what type of online games, with how many people and time spent gaming daily, as well as general/positive/negative opinions about the Internet.

Procedure

Permission was obtained from the Eskişehir Provincial Directorate of National Education for carrying out the research in the spring semester of the 2014-2015 academic year. Students were given information about the purpose of the study and how to fill out the scale before beginning the application. The implementation was made by taking into account students' voluntary participation in the research, in which 1,504 students participated. However, after data collection, 300 students were found to have not completed the scale in line with instructions, and thus their data were excluded from the research. Moreover, the data from 116 students was determined to have extreme values and as a result were not included in the analysis. The remaining data was analyzed using descriptive statistics, Pearson correlation analysis, and variance analysis. In addition, the researchers performed a content analysis of the responses to questionnaire's open-ended questions. In this framework, the first researcher thematized responses in terms of content, over which the second researcher carried out a reliability evaluation. The significance level was determined to be .05. In evaluating Pearson's correlation coefficients, Cohen's (1988, as cited in Pallant, 2013) criteria of small (.10 to .29), medium (.30 to .49), and large (.50 to 1.00) sizes has been taken into account.

Findings

Adolescents' General Internet Usage and Levels of Problematic Internet Use

Adolescents' average duration of daily Internet usage and its relationship to problematic Internet usage levels. The research aims to determine adolescents' average duration of daily Internet usage. The descriptive statistics obtained in line with this aim show that adolescents' average duration of daily Internet usage ranged from a minimum of 30 minutes to a maximum of 15 hours. Adolescents' average duration of daily Internet usage was found as 3.42 hours, and standard deviation was found as $SD = 3.03$. Furthermore, with regard to the adolescents' average duration of daily Internet usage, it was found that the first group including 25% of the adolescents ($n = 463$) used Internet for two hours or less on average per day; the second group including 25% of the adolescents ($n = 173$) used Internet for three hours or less on average per day; the third group including 25% of the adolescents ($n = 224$) used Internet for five hours or less on average per day and the last group including 25% of the adolescents ($n = 210$) used Internet for more than five hours on average per day.

The relationship of the average duration of daily Internet usage with problematic Internet usage levels has also been determined in the research. Pearson correlation analysis results reveal a positive significant relationship at a medium ($r = .35, p < .001$), between these variables. This result is important because it gives an idea that the problematic Internet usage level increases as the Internet usage duration increases.

Adolescents' most commonly used tools for connecting to the Internet and problematic Internet usage levels in terms of these tools. According to the research results, 77.02% of adolescents are found to use the Internet on cellphones as the first rank ($n = 831$); 12.23% use desktop computers as the second rank ($n = 132$), and 9.64% on portable computers as the third rank ($n = 104$). Upon examining the obtained findings, one can remark that more than 75% of adolescents use the Internet on cellphones.

The study intends to determine whether adolescents' problematic Internet usage scores differ depending on the tools they most commonly use for connecting to the Internet. When examining the obtained results within this scope, adolescents' mean score of problematic Internet usage levels who use a desktop computer is found ranked first ($M = 68.06$). This group is followed by adolescents using cellphones ranked second ($M = 66.85$), and those using the Internet on portable computers ranked third ($M = 61.22$). Whether these mean scores differ significantly was investigated using one-dimensional variance analysis. For this purpose, firstly score variances were found homogeneous through the Levene test [$F(2.1064) = .84, p = .43$], then one-way variance analysis was performed. The results of univariate analysis reveals a significant difference between the groups with regard to tools most commonly used to connect to the Internet [$F(2.1064) = 3.11, p = .04$]. The source of this difference was determined using the Tukey HSD test, and the difference of mean scores for adolescents' problematic Internet usage who use the Internet on cellphones ($M = 66.85$) from those using it on portable computers ($M = 61.22$) was found to be significant. On the other hand, no significant difference exists in the mean scores of adolescents' problematic Internet usage use desktop computers with those using cellphones or portable computers.

Adolescents' primary reason for connecting to the Internet and problematic Internet usage levels in terms of these reasons. According to the results, the group with the highest mean score of problematic Internet usage with regard to adolescents' primary reason for connecting to the Internet are those who use the Internet to have fun/pass time ($M = 68.90$). The group with the second highest mean score are those who use it to communicate ($M = 68.39$), and the group with the third highest mean score are those who use it to obtain information ($M = 53.89$).

Whether these mean scores differ significantly was examined through one-way variance analysis. For this aim, scores variances were first found homogeneous using the Levene test [$F(2.1042) = 1.76; p = .17$], after which one-way variance analysis was performed. These analysis results reveal a significant difference among the groups' problematic Internet usage scores in terms of the primary reason for connecting to the Internet [$F(2.1042) = 31.04; p = .001$]. Next, in order to find the

source of this difference among groups, the Tukey HSD test was performed, and problematic Internet usage levels for adolescents who do it to have fun/pass time ($M = 68.90$) or communicate ($M = 68.39$) significantly differed ($p < .001$) from those who used the Internet to obtain information ($M = 53.89$).

Adolescents' Online Gaming Behaviors and Problematic Internet Usage

Adolescents' online gaming and problematic Internet usage levels in terms of online gaming. Of the adolescents, 75.5% ($n = 821$) play online games, whereas 24.5% ($n = 266$) do not. Thus, one can say that three out of four adolescents play online games. This result shows that online gaming is quite common among adolescents. Moreover, problematic Internet usage scores with respect to online gaming were compared using the t -test for independent groups. Analysis results put forth that adolescents' problematic Internet usage scores show a significant difference depending on their online gaming behaviors ($t = 5.56, p = .001$). Hence, adolescents' mean score for problematic Internet usage who play games on the Internet was revealed to be significantly higher ($M = 68.61$) than that those who do not ($M = 59.71$).

Adolescents' daily average time spent online gaming and its relationship to their problematic Internet usage levels. Adolescents' average time spent daily gaming online was determined in the research. For this, adolescents were asked how many hours they spent on average per day playing games on the Internet. According to the findings obtained in this scope, this time ranged from a minimum of 15 minutes to a maximum of 11 hours. The mean and standard deviation of adolescents' average duration spent online gaming daily were found to be $M = 1.74$ and $SD = 1.66$, respectively. With regard to this time spent online, it was found that the first group including 25% of the adolescents ($n = 158$) and the second group including 25% of the adolescents ($n = 9$) played games on Internet for 1 hour or less on average per day; the third group including 25% of the adolescents ($n = 335$) played games on Internet for two hours or less on average per day and the last group including 25% of the adolescents ($n = 256$) played games on Internet for more than two hours on average per day. As the average duration of daily online gaming of the last group including 25% of the adolescents are examined, it is seen that 7.14% ($n = 56$) of the group spares five hours or more on average per day to play games on Internet. This finding is remarkable because the duration in which these adolescents play games on Internet was three times longer than the mean of the duration of daily online gaming ($M = 1.74$).

In the research, a medium-level ($r = .31, p < .001$), positively significant relationship exists between the adolescents' average duration of daily online gaming and their problematic Internet usage levels. This result is essential as it gives an idea that the longer the duration of online gaming, the higher the problematic Internet usage.

Number of online gamers an adolescent plays with and the level of problematic Internet usage in terms of this number. In the research, the adolescents were asked a close-ended question about which games they prefer in terms of the number of online gamers they play with (single player, two player, and three or more players). At the end of analysis, adolescents were found to mostly prefer single-player online games (56.5%), followed by online games with three or more players (35.63%). The least preferred online games were seen to be two-player games (7.88%). As such, more than half of the adolescents were determined to prefer single-player online games. Based on this finding, it can be expressed that the adolescents played the online games which they preferred on their own and thus preferred the individual online games.

The research's intention here is to discover whether adolescents' problematic Internet usage scores significantly differ in terms of the number of gamers they played with on Internet. In this framework, the aim is to perform a one-way variance analysis to examine whether the observed means differ significantly or not. However, Welch test results need to be taken into account because the variances aren't homogenous [$F(2.797) = 5.22, p = .006$]. Welch test results were found to be significant at the end of the analysis [Welch Test: $F(2.168) = 6.92, p = .001$]. Next, Tamhane's test was used in order to determine the source of the significance in difference between the groups established on the number of players in online games. According to the test results, the difference between the mean score for problematic Internet usage of adolescents playing online games with three or more players ($M = 72.83$) and the mean score for problematic Internet usage of those playing single-player games ($M = 67.03$) was found significant. On the other hand, no significant difference between the mean score for problematic Internet usage of those playing single-player games ($M = 67.03$) and the mean score of those preferring two-player games ($M = 65.72$). Similarly, no significant difference was found between the mean score for problematic Internet usage of those playing two-player games ($M = 65.72$) and the mean score for problematic Internet usage of those preferring games played with three or more players ($M = 72.83$). These findings reveal that adolescents' who play online games with three or more players have higher problematic Internet usage levels than adolescents who prefer single player games. In other words, one can say adolescents who prefer the group online games played with three or more gamers are more likely to have problematic Internet usage.

Adolescents' most preferred online games in terms of game theme and their problematic Internet usage levels connected to this. The research aims to find out what type of online games adolescents play in terms of game theme. According to the findings, adolescents playing online games mostly play strategy games (41.44%) with regard to game themes (strategy, intelligence, racing, soccer, battle).

Adolescents who play intelligence game rank second at 22.04%. These two themes are followed by racing games at 14.11%. Adolescents playing soccer rank third at 10.58%. According to these results, one can say that almost half of the adolescents playing online games play strategy games. Moreover, the strategy game most played by adolescents is played almost twice as much as the second-ranked game type.

The research intends here to determine whether adolescents' problematic Internet usage scores significantly differ based on the themes of the online games they played. In this framework, whether adolescents' mean score for problematic Internet usage significantly differs in terms of game theme has been investigated through one-way variance analysis. Variances of the scores were found homogenous prior to the analysis [$F(4.727) = 2.34, p = .054$] and the analysis was carried out. This revealed no significant difference between groups with regard to online-game theme [$F(4.727) = 2.104; p = .08$]. Hence, adolescents' problematic Internet usage is revealed to not significantly differ in terms of online game themes [$F(4.727) = 2.104; p = .08$]. Therefore, one can say that the online game theme is not a significant factor in adolescents' problematic Internet usage behaviors.

Relationships among Adolescents' Average Duration of Daily Internet Usage, Average Duration of Daily Online Gaming, Problematic Internet Usage Levels, General Procrastination Levels, and Academic Procrastination Levels

The research here intends to examine the relationships among adolescents' average durations of daily Internet usage and daily online gaming, problematic Internet usage levels, and general procrastination and academic procrastination levels. Within this scope, a medium-level, significant, and positive relationship is found between adolescents' average duration of daily Internet usage and average duration of daily online gaming ($r = .43; p < .001$). Similarly, a medium-level, significant, and positive relationship is also found between adolescents' average duration of daily Internet usage and problematic Internet usage ($r = .35, p < .001$). Moreover, a medium-level, significant, and positive relationship is found between adolescents' average duration of daily online gaming and problematic Internet usage ($r = .31; p < .001$). No significant relationship is observed between adolescents' average duration of daily Internet usage and general procrastination levels. A low-level, significant, and positive relationship does exist between adolescents' average duration of daily online gaming and general procrastination levels ($r = .11; p < .01$). At the same time, a low-level, significant, and positive relationship exists between adolescents' problematic Internet usage and general procrastination levels ($r = .16; p < .001$). A low-level, significant, and positive relationship is also found between adolescents' average duration of daily online gaming and academic procrastination level ($r = .10; p < .01$). Likewise a low-level, positive, and significant relationship between adolescents' problematic Internet

usage and academic procrastination levels exists ($r = .27$; $p < .001$). A low-level, positively significant relationship is observed between adolescents' average duration of daily Internet usage and academic procrastination levels ($r = .11$; $p < .001$). A medium-level, significant, and positive relationship is found between adolescents' general procrastination levels and academic procrastination levels ($r = .39$, $p < .001$).

Finding a significant relationship between general procrastination and academic procrastination levels can be called remarkable because it provides information about adolescents' procrastination behaviors. Moreover, finding low-level, significant, and positive relationships among the average duration of daily Internet usage, average duration of daily online gaming, and problematic Internet usage levels attracts attention. Additionally, finding low-level significant relationships among adolescents' problematic Internet usage, general procrastination levels, and academic procrastination levels can also be called an important finding.

Adolescents' Opinions about the Internet and Their Perceptions of the Internet's Effect on Themselves

Adolescents' general opinions about the Internet. In the research, adolescents were asked the open-ended question, "What do you think about the Internet?" to find out their general opinions about the Internet. Next, the themes were obtained using content analysis; the findings related to these themes are presented in Table 1.

Table 1
Findings related to the adolescents' general opinions about Internet

Adolescents' general opinions about the Internet	<i>n</i>	%
A tool for obtaining information	231	21.23
Beneficial	188	17.28
Both beneficial and harmful	187	17.19
Tool for fun	147	13.51
Good if used to serve a purpose	140	12.87
A tool for communicating	129	11.86
Harmful	55	5.06
Makes life easier	43	3.95
Necessary	26	2.39
An indispensable tool	23	2.11
A need	22	2.02
Leads to procrastinating responsibilities	22	2.02
Unnecessary	14	1.29
Overuse is harmful/Limited use is beneficial	12	1.10
A tool for making dreams come true	2	0.18

As can be seen in Table 1, 231 adolescents (21.23%) state the Internet is a tool for obtaining information, 188 (17.28%) state it is beneficial, whereas 187 (17.19%) express that it is both beneficial and harmful. Only two adolescents (0.18%) describe it as a tool for making dreams come true.

Adolescents' opinions about the Internet's positive effects on themselves.

In the research, adolescents were asked the open-ended question, "How does the Internet positively affect you?" in order to find out its positive effects on them. Next, themes were obtained through content analysis, and findings related to these themes are presented in Table 2.

Table 2

Findings Related To the Adolescents' Opinions about Internet's Positive Effect on Themselves

Adolescents' opinions about Internet's positive effect	<i>n</i>	%
It lets me obtain information	866	79.59
It lets me communicate	253	23.26
It lets me have fun	234	21.51
It lets me develop myself	13	1.19
It lets me develop my foreign language	9	0.83
It lets me make various payments and shop online	6	0.55
It lets me feel free	3	0.28

As can be seen in Table 2, 866 (79.59%) adolescents stated the Internet provides them with information, 253 (23.26%) express Internet lets them to communicate, and 234 (21.51%) mentioned the Internet lets them have fun. Only three adolescents (0.28%) reported that the Internet makes them feel free. That the theme "The Internet is a tool for obtaining information" ranks first among adolescents' general opinions about the Internet and that the theme "The Internet lets me obtain information" ranks first among adolescents' opinions about the Internet's positive contributions are considered to be important findings because they show the Internet's positive contributions to adolescents.

Adolescents' opinions about the Internet's negative effects on themselves.

In the research, adolescents were asked the open-ended question, "How does the Internet negatively affect you?" to determine its negative effects, then the themes were obtained through content analysis. The findings related to these themes are presented in Table 3.

Table 3

Findings Related To the Adolescents' Opinions about Internet's Negative Effect on Themselves

Internet's negative effect on adolescents	<i>n</i>	%
Causes me to waste time	574	52.78
Causes me health problems	135	12.41
Causes addiction	109	10.02
Negatively affects my school success	62	5.70
Distances me from social life	51	4.69
Causes me to procrastinate my work	34	3.13
Exposes me to improper visual content	33	3.03
Isn't safe in terms of confidentiality of personal information	23	2.11
Disrupts family relations	16	1.47
Negatively affects my thoughts	11	1.01
Causes me financial harm	4	0.37

As can be seen in Table 3, 574 adolescents (52.78%) express that the Internet causes them to waste time. This number is remarkable in that more than half the study group ranked it first. The theme “Internet causes health problems” was stated by 135 adolescents (12.41%) and is ranked second among the Internet’s negative effects. The theme “The Internet causes addiction” was stated by 109 adolescents (10.02%) and ranks third. That adolescents who stated the Internet caused them to waste time comprises half the study group is an important result because it shows that adolescents have problems with time management.

Discussion and Conclusion

According to the research findings, the adolescents’ average duration of daily Internet usage is 3.42 hours. At the same time, the number of the adolescents in the first group including 25% of the study group is 463 and these adolescents use Internet for two hours or less on average per day whereas the number of the adolescents in the last group including 25% of the study group is 210 and they use Internet for more than five hours. In the literature, the studies made by Çınar (2015), Bayhan (2011), Dikme (2014), Özolgun Kurt (2014), and Nalva and Anand (2003) on determining the duration of Internet usage revealed almost 1-2 hours of daily average Internet usage by 27%, 62%, 44%, 62%, and 29% of their study groups, respectively. Taking into account that 25% of the adolescents in this study used Internet for almost two hours or less on average per day, it is seen that the result of this study is close to the results of the previous researches. Moreover, the previous research results that 25% (Dikme, 2014) and 17% (Çınar, 2015) of the study groups use the Internet for five hours or more on average per day support the current result that 25% of this study group used Internet for more than five hours.

This research found a medium-level, positively significant relationship for adolescents’ average duration of daily Internet usage with problematic Internet usage. This result is consistent with the results of other studies that have revealed problematic Internet usage increasing as the duration of Internet usage increases (Anderson, 2010; Bayhan, 2011; Çınar, 2015; Gökçearsan & Günbatar, 2012; Nalva & Anand, 2003; Özolgun Kurt, 2014; Tanrıverdi, 2012; Waldo, 2014; Yılmaz et al., 2014). Thus, based on this research result, one can say that for adolescents to use the Internet healthily, having them control their duration, and be conscious users would be beneficial for them.

Adolescents’ most commonly used tool to connect to the Internet is ranked first as cellphones (77.02%), second as desktop computers (12.23%), and third as portable computer (9.64%). These findings are consistent with the findings of studies that reveal the number of those connecting to Internet through mobile phone to be high

(Cengizhan, 2013; Doruk, 2007; Sarıkaya & Seferoğlu, 2013). Another research result here is the type of Internet connection tool most commonly used is an important factor in problematic Internet usage levels, which change depending on the tool used. Adolescents' problematic Internet usage scores who access the Internet on cellphones are significantly higher than the scores of those who access the Internet on portable computers. In the literature, some researches also revealed that 38.5% of students who use the Internet on cellphones don't have problematic Internet usage, while 76.5% of these students do have problematic Internet usage (Ögel, 2012; Özolgun Kurt, 2014). Two other studies indicate that the mean score of Internet-addicted high school students who connect to the Internet at home is significantly higher than that of students who connect to the Internet at Internet cafes (Çınar, 2015; İnan, 2010). Another research made by Doğan (2013) on adolescents reveals that Internet addiction levels do not significantly differ statistically based on where one connects to the Internet (Internet cafes, home, school, other). The data acquired in the current research shows the results do not support each other. Thus, as pointed out in this and previous research, one can say the place one connects to the Internet is not a determining factor in problematic Internet usage. However, problematic Internet usage may be higher in adolescents who have unlimited or wireless Internet access.

This research found that adolescents' reasons for connecting to the Internet are ranked first as to "have fun/pass time" (66.08%), second as to "communicate" (19.59%), and third as to "obtain information" (16.18%). According to the results of this and other research in the literature, the primary three reasons for connecting to the Internet are having fun/passing time, chatting, and education (Anderson, 2010; Balcı & Ayhan, 2007; Bayhan, 2011; Chen & Fu, 2009; Derin, 2013; Doruk, 2007; Gökçearslan & Günbatar, 2012; Günüç & Doğan 2013; İnan, 2010; Karaca, 2007; Morahan-Martin & Schumacher, 2000; Niemz, Griffiths, & Banyard, 2005; Toraman, 2013; Turnalar Kurtaran, 2008; Yılmaz, 2013; Yılmaz et al., 2014). In this research, adolescents' mean score for problematic Internet usage with regard to their reason for using it are as follows: the mean problematic Internet usage score for those who use the Internet to have fun/pass time is the highest ($M = 68.90$); the mean score for adolescents who use the Internet to communicate rank second ($M = 68.39$), and the mean score for adolescents who use the Internet to obtain information rank third ($M = 53.89$). The research shows that adolescents' problematic Internet usage who use the Internet for purposes other than obtaining information is high, and this result parallels the results of certain studies in the literature (Balkaya Çetin, 2014; Sinkkonen, Puhakka, & Merilainen, 2014; Yang & Tung, 2004). The research made by Tahiroğlu et al. (2010), Tsai and Lin (2003), and Yılmaz (2013) also obtained similar results and determined that those using the Internet for purposes such as socializing, playing games, chatting, or communicating had higher mean scores for Internet addiction.

In the research, adolescents' problematic Internet usage levels who play online games is higher than for those who do not play online games. Some researches in the literature also got the result that the adolescents playing online games had higher problematic Internet usage levels and this result supports the current research's result mentioned above (Doğan, 2013; İnan, 2010; Tahiroğlu et al., 2010; Tanrıverdi, 2012; Taylan & Işık, 2015; Tsai & Lin, 2003; Yılmaz, 2013; Yılmaz et al., 2014). These findings indicate that online games are a significant factor among Internet applications in adolescents' unhealthy Internet usage. Hence, the types of online games today vary more and more, and online gaming duration is increasing. In this framework, computer and online game addiction in youth emerges as an important problem, and that Internet addiction scales for adolescents have been developed and scale adaptation studies made to investigate this problem (İlgaz, 2015) is remarkable. Moreover, according to the research findings, adolescents mostly prefer single-player online games (56.5%). The online games played with more than two player online games (35.63%) followed the online games played with one player online games. The least preferred games are two player online games (7.88%). In Doruk's (2007) study, which was made based on the number of player online games, 60% of the sample played single-player games while 40% preferred playing games with a group. Kiran (2013) found that 11.9% of those playing games every day preferred single-player games whereas 41.9% occasionally preferred single-player games. In the part of this research regarding online game themes, adolescents mostly play strategy games (41.44%) and intelligence game (22.04%). Racing games follow these two types of online games (14.11%). In Doruk's (2007) study, 33% of adolescents preferred strategy games, 27% preferred war games, and 23% preferred other types of games. In Kiran's (2013) research, high-school students mostly played strategy games (42.2%) then sports and racing games (22.4%). One can say that strategy games ranking first in this research and in Doruk's (2007) and Kiran's (2013) research is important in terms of showing that adolescents prefer games where they can implement more thought.

The relationships among adolescents' average duration of daily Internet usage, average duration of daily online gaming, problematic Internet usage levels, general procrastination levels, and academic procrastination levels were also examined in the research. A low-level, positively significant relationship was found between adolescents' average duration of daily online gaming and general procrastination levels ($r = .11, p < .01$) and between adolescents' problematic Internet usage and general procrastination levels ($r = .16, p < .001$). In addition, a low-level, significant and positive relationship was observed between adolescents' average duration of daily online gaming and academic procrastination levels ($r = .10, p < .01$) and between adolescents' problematic Internet usage and academic procrastination levels ($r = .27, p < .001$). At the same time, a low-level, positively significant relationship was found between adolescents' average duration of daily Internet usage and academic

procrastination levels ($r = .11, p < .001$). The research made by Doğan (2013) and Tsai and Lin (2003) on high-school students revealed that adolescents' problematic Internet usage hindered their daily routines, and these adolescents had higher Internet addiction levels. The current research also found a significant relationship between procrastination and problematic Internet usage. Therefore, Doğan's (2013) research supports the findings here. Nalwa and Anand (2003) achieved the result that Internet addicts procrastinate their daily routines. Additionally, other researches (Esen, 2010; İnan, 2010; Stavropoulos et al., 2013; Taçyıldız, 2010; Toraman, 2013) found an inverse correlation between problematic Internet usage and academic success. This inverse correlation may have a role in individuals spending more time on the Internet than on lessons.

In the research, 231 adolescents (21.23%) stated that the Internet is a tool for obtaining information; 188 (17.28%) stated that the Internet is beneficial, and 187 (17.19%) stated that the Internet is both beneficial and harmful. In Doruk's (2007) research, 45% of the research group said that the Internet helps them in their lessons. In Jones' (2002) research, 79% of students mentioned the Internet contributes to their academic skills. In the literature, there are studies revealing that Internet increases academic success besides the studies revealing that academic success decreases as problematic Internet usage increases (Altuğ et al., 2011; Bayhan, 2011; Esen, 2010; Gamez-Guadix et al., 2014; Gross, 2004; İnan 2010; Nalwa & Anand, 2003; Stavropoulos et al., 2013; Taçyıldız, 2010; Toraman, 2013). Thus, using the Internet to obtain information or for class can be said to have positive effects on students' academic success, whereas using the Internet for other purposes may result in problematic Internet usage and negatively affect adolescents' education.

In the research, 574 adolescents (52.78%) said the Internet causes them to lose time. This number is remarkably more than half of the study group and ranks first. Regarding the negative effects of the Internet, 135 adolescents (12.41%) mentioning the Internet causes health problems ranks second, and 109 adolescents (10.02%) stating the Internet causes addiction ranks third. Tahiroğlu et al. (2010) showed that using computers for an extended time causes individuals to have many physical problems. Sinkkonen et al. (2014) found that negative effects of the Internet (physical disorders, low school success, social isolation, etc.) were higher for students who use the Internet for long durations (Sinkkonen et al., 2014; Yang & Tung, 2004). Also, studies exist that show the Internet has negative effects on academic environment (Balkaya Çetin, 2014; Derin, 2013; Esen, 2010; İnan, 2010; Nalwa & Anand, 2003; Stavropoulos et al., 2013; Taçyıldız, 2010; Toraman, 2013; Yang & Tung, 2004). Consequently, studies in the literature reveal the Internet's negative effects resemble those in this research, which is an important result that shows the importance of being a healthy and conscious Internet user.

In conclusion, this research with its aim to investigate adolescents' general Internet usage and problematic Internet usage behaviors reveals that one of every four adolescents use the Internet for more than five hours a day, which is important with respect to average duration of daily Internet usage. Moreover, one of every four adolescents use the Internet for two hours or less daily, and more than 75% of adolescents use the Internet on their cellphones. In this framework, the growing use of smart phones and the removal of the limits of when and where one can connect to the Internet can be stated as having an important role in the majority of adolescents who use the Internet on their cellphones. Furthermore, the research found a medium-level, positively significant relationship between adolescents' average duration of daily Internet usage and problematic Internet usage. In the research, adolescents primarily use the Internet to have fun/pass time, secondly to communicate, and thirdly to obtain information. With regard to the mean score of problematic Internet usage in terms of Internet usage purpose, to have fun/pass time ranks first, to communicate ranks second, and to obtain information ranks third. Accordingly, one's attention is drawn to the problematic Internet usage of those using it to have fun/pass time and to communicate being higher than that of those using it to obtain information.

Taking into account all the findings of the research, some proposals can be made to practitioners and researchers. In this framework, problematic Internet usage among adolescents has been generally found to be at a significant level in the research. Thus, considering these data from problematic Internet usage, adolescents need to be more conscious and aware of healthy Internet usage. Because adolescents are found to have especially high rates of online gaming, focusing on using digital games with educational content for adolescents and sparing more time for social activities in school environment are needed. Moreover, in order to prevent adolescents from being online for too long, their interests and abilities should be discovered and they should be supported in participating in the sports and cultural activities that are in line with these interests and abilities. Practitioners can develop school-based intervention programs for adolescents with problematic Internet usage. In conclusion, the results of this research are remarkable in terms of understanding adolescents' Internet usage patterns and raising awareness about their problematic Internet usage behaviors. However, the research findings should be evaluated within the methodological limitations of the research.

Kaynakça/References

- Altuğ, M., Gencer, C. & Ersöz F. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin hayatında bilgisayarın yeri. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 4(1), 19–28.
- Anderson, K. J. (2010). İnternet use among college students: An exploratory study. *Journal of American College Health*, 50(1), 21–26. <http://dx.doi.org/10.1080/07448480109595707>
- Aydoğan, D. (2008). *Akademik erteleme davranışının benlik saygısı, durumluluk kaygı ve öz-yeterlik ile açıklanabilirliği* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Balcı, Ş. & Ayhan, B. (2007). Üniversite öğrencilerinin internet kullanım ve doyumları üzerine bir saha araştırması. *Selçuk İletişim*, 5(1), 174–197.
- Balkaya Çetin, A. (2014). *Ergenlerin internet ve problemlili internet kullanım davranışlarının bazı psiko-sosyal özellikler açısından incelenmesi* (Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Balkıs, M. (2006). *Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, düşünme ve karar verme tarzları ile ilişkisi* (Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Balkıs, M., Duru, E., Buluş, M. & Duru S. (2006). Üniversite öğrencilerinde akademik erteleme eğiliminin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 7(2), 57–73.
- Bargh, J. A., & McKenna, Y. A. K. (2004). The internet and social life. *Annual Review of Psychology*, 55, 573–590. Retrieved from <http://www.annualreviews.org/doi/abs/10.1146/annurev.psych.55.090902.141922>
- Bayhan, V. (2011, Şubat). *Lise öğrencilerinde internet kullanma alışkanlığı ve internet bağımlılığı* (Malatya Uygulaması). Akademik Bilişim 11-XIII. Akademik Bilişim Konferansı'nda sunulan sözlü bildiri, İnönü Üniversitesi, Malatya. http://ab.org.tr/ab11/kitap/bayhan_AB11.pdf adresinden edinilmiştir.
- Bayraktar, F. (2013). İnternet ve ergen gelişimi. M. Kalkan & C. Kaygusuz (Ed.), *İnternet bağımlılığı, sorunlar ve çözümler* içinde (s. 75–94). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Brownlow, S., & Reasinger, R. D. (2000). Procrastination: Current issues and new directions. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(5), 15–34. Retrieved from <http://web.csulb.edu/~djorgens/brownlow.pdf>
- Cansever, A. (2013). Ergenlerin internet kullanımının toplumsal ilişkilerinde yarattığı sorunlar. M. Kalkan & C. Kaygusuz (Ed.), *İnternet bağımlılığı sorunlar ve çözümler* içinde (s. 193–210). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cengizhan, C. (2013). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: İnternet bağımlılığı. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(22), 83–96. <http://dergipark.gov.tr/maruabd/issue/360/2008> adresinden edinilmiştir.
- Ceyhan, A. A. & Ceyhan, E. (2014). Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği'nin ergenlerde geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Bağımlılık Dergisi*, 15(2), 56–64.
- Ceyhan, A. A. (2011). İnternet kullanma temel nedenlerine göre üniversite öğrencilerinin problemlili internet kullanımı ve algıladıkları iletişim beceri düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11, 59–77.

- Ceyhan, E. & Ceyhan, A. A. (2011). Çocuk ve ergenlerde bilgisayar ve internet kullanımının gelişimsel sonuçları. A. Kuzu (Ed.), *Bilgisayar II* içinde (s. 165–188). Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Ceyhan, E. (2008). Ergen ruh sağlığı açısından bir risk faktörü: İnternet bağımlılığı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(2), 109–116.
- Ceyhan, E. (2014). İleri ergenlik yıllarında internette kimlik denemeleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(174), 249–258.
- Chen, S. Y., & Fu, Y. C. (2009). İnternet use and academic achievement: Gender differences in early adolescence. *Adolescence*, 44(176), 797–812.
- Çakıcı, D. Ç. (2003). *Lise ve üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve akademik erteleme davranışının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Çavdar, D. & Mutlu, T. (2011, Ekim). *Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişki*. 11.Ulusal Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Kongresi'nde sunulan sözlü bildiri, Ege Üniversitesi, İzmir. http://www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=134309 adresinden edinilmiştir.
- Çetin, F. H., Pamuk, M. & Donmuş, V. (2015, Nisan). *Ergenlerde problemlerli cep telefonu kullanımı ile akademik erteleme arasındaki ilişkide internet bağımlılığının aracılık rolünün incelenmesi*. 25. Ulusal Çocuk ve Ergen Ruh sağlığı ve Hastalıkları Kongresi'nde sunulan sözlü bildiri, Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatristi Derneği, İstanbul.
- Çınar, M. (2015). *Ergenlerin problemlerli internet kullanım davranışları ile yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Deniz, M. E., Traş, Z. & Aydoğan, D. (2009). Akademik erteleme ve denetim odağının duygusal zeka açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(2), 607–632.
- Derin, S. (2013). *Lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ve öznel iyi oluş* (Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Dikme, E. (2014). *Meslek lisesi öğrencilerinin internet bağımlılıklarının çeşitli değişkenler bağlamında incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Doğan, A. (2013). *İnternet bağımlılığı yaygınlığı* (Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Doruk, D. (2007). *Öğrenme isteksizliğinin internet kullanımıyla ilişkilendirilmesi* (Ergen boyutunda) (Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Eldeliklioğlu, J., & Vural-Batık, M. (2013). Predictive effects of academic achievement, internet use duration, loneliness and shyness on internet addiction. *Hacettepe University Journal of Education*, 28(1), 141–152.
- Esen, E. (2010). *Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.

- Gamez-Guadix, M., Calvete, E., Orue, I., & Las Hayas, C. (2015). Problematic internet use and problematic alcohol use from the cognitive-behavioral model: A longitudinal study among adolescents. *Addictive Behaviours, 40*, 109–114.
- Goswami, V., & Singh, D. R. (2016). İnternet addiction among adolescents: A review of the research. *The International Journal of Indian Psychology, 3*(3), 37–44. Retrieved from <http://oaji.net/articles/2016/1170-1466767969.pdf>
- Gökçearsan, Ş. & Günbatır, M. S. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı. *Eğitim Teknolojisi, Kuram ve Uygulama, 2*(2), 10–24.
- Gross, E. F. (2004). Adolescent Internet use: What we expect, what teens report. *Applied Developmental Psychology, 25*(6), 633–649. <http://dx.doi.org/10.1016/j.appdev.2004.09.005>
- Günüç, S., & Doğan, A. (2013). The relationships between Turkish adolescents' Internet addiction, their perceived social support and family activities. *Computers in Human Behavior, 29*(6), 2197–2207. Retrieved from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0747563213001143>
- Haycock, L. A., McCarthy, P., & Skay, C. L. (1998). Procrastination in college students: The role of self-efficacy and anxiety. *Journal of Counseling and Development, 76*(3), 317–324. <http://dx.doi.org/10.1002/j.1556-6676.1998.tb02548.x/abstract>
- İlgaz, H. (2015). Ergenler için oyun bağımlılığı ölçeğinin Türkçe'ye uyarlama çalışması. *İlköğretim Online, 14*(3), 874–884. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ilkonline/article/view/5000069404> adresinden edinilmiştir.
- İnan, A. (2010). *İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı* (Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Jones, S. (2002). *The internet goes to college: How students are living in the future with today's technology*. Washinton, DC: Pew Internet and American Life Project.
- Karaca, M. (2007). *Sosyolojik bir olgu olarak internet gençliği: Elazığ örneği* (Doktora tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Kıran, Ö. (2013, Ekim). *Ortaöğretim öğrencilerinin şiddet içeren bilgisayar oyunlarına ilgileri üzerine bir araştırma*. VII. Ulusal Sosyoloji Kongresi'nde sunulan sözlü bildiri, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Morahan-Martin, J., & Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological internet use among college students. *Computers in Human Behavior, 16*(1), 13–29. Retrieved from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0747563299000497>
- Nalwa, K., & Anand, A. P. (2003). İnternet addiction in students: A cause of concern. *Cyber Psychology and Behavior, 6*(6), 653–656. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/14756932>
- Niemz, K., Griffiths, M., & Banyard, P. (2005). Prevalence of pathological internet use among university students and correlations with self esteem, the General Health Questionnaire (GHQ) and disinhibition. *Cyber Psychology and Behavior, 8*(6), 562–570. Retrieved from <http://online.liebertpub.com/doi/abs/10.1089/cpb.2005.8.562>
- Ögel, K. (2012). *İnternet bağımlılığı- internetin psikolojisini anlamak ve bağımlılıkla başa çıkmak*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

- Özolgün Kurt, N. (2014). *Meslek lisesi öğrencilerinde problemlerli internet kullanımı, bilişsel yetenek ve dikkat becerilerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Öztürk, Ö., Odabaşoğlu, G., Eraslan, D., Genç, Y. & Kalyoncu, A. (2007). İnternet bağımlılığı: Kliniği ve tedavisi. *Bağımlılık Dergisi*, 8(1), 36–41.
- Pallant, J. (2013). *SPSS survival manual*. Bingham, MK: Open University Press.
- Sarıkaya, M. & Seferoğlu, S. (2013). Öğretmen adaylarının problemlerli internet kullanımlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 356–368.
- Senecal, C., Koestner, R., & Vallerand, R. (1995). Self-regulation and academic procrastination. *The Journal of Social Psychology*, 135(3), 607–619.
- Sinkkonen, H. M., Puhakka, H., & Merilainen, M. (2014). Internet use and addiction among Finnish adolescents (15-19 years). *Journal of Adolescence*, 37(2), 123–131.
- Stavropoulos, V., Alexandraki, K., & Motti-Stefanidi, F. (2013). Recognizing internet addiction: Prevalence and relationship to academic achievement in adolescents enrolled in urban and rural Greek high schools. *Journal of Adolescence*, 36, 565–576.
- Subrahmanyam, K., & Lin, G. (2007). Adolescents on the net: Internet use and well-being. *Adolescence*, 42(168), 659–677.
- Şimşek, N., Akça Kılıç, N. & Şimşek, M. (2015). Lise öğrencilerinde umutsuzluk ve internet bağımlılığı. *Türk Silahlı Kuvvetleri Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 14(1), 7–14.
- Taçyıldız, Ö. (2010). *Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin bazı değişkenlere göre yordanması* (Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Tahiroğlu, A. Y., Çelik, G., Fettahoğlu, Ç., Yıldırım, V., Toros, F., Avcı, A., ... Uzel, M. (2010). Psikiyatrik bozukluğu olan ve olmayan ergenlerde problemlerli internet kullanımı. *Nöropsikiyatri Derneği Dergisi*, 47, 241–246.
- Tanrıkulu, M. (2013). *Ergenlerin akademik erteleme davranışlarıyla benlik saygılarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Tanrıverdi, S. (2012). *Ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı ile algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Taylan, H. H. & Işık, M. (2015). Sakarya’da ortaokul ve lise öğrencilerinde internet bağımlılığı. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 10(6), 855–874.
- Toraman, M. (2013). *İnternet bağımlılığı ve sosyal ağ kullanım düzeylerinin ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarıları ile ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Tsai, C. C., & Lin, S. J. (2003). İnternet addiction of adolescents in Taiwan: An interview study. *Cyber Psychology & Behaviour*, 6(6), 649–653.
- Turnalar Kurtaran, G. (2008). *İnternet bağımlılığını yordayan değişkenlerin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.

- Türkiye İstatistik Kurumu. (2015). *Türkiye İstatistik Kurumu Hane halkı bilişim teknolojileri kullanımı araştırması*. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028 adresinden 23.10.2015 tarihinde erişilmiştir.
- Waldo, A. D. (2014). Correlates of internet addiction among adolescents. *Psychology*, 5, 1999–2008. Retrieved from http://file.scirp.org/pdf/PSYCH_2014112510113495.pdf
- Yang, S. C., & Tung, C. J. (2004). Comparison of internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*, 23(1), 79–96. Retrieved from <https://pdfs.semanticscholar.org/7352/925e375549e4a001990ff93af72b7805f149.pdf>
- Yıldırım, Ü. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinin psikolojik belirtilerinin sosyal destek algısı ve akademik erteleme açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Yıldız, F. G. (2015). *Üniversite öğrencilerinin genel erteleme düzeyleri ile akademik erteleme düzeyleri ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Yılmaz, E. (2013). *Lise 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Yılmaz, E., Şahin, Y. L., Haseski, H. İ. & Erol, O. (2014). Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi: Balıkesir ili örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 4(1), 133–144.